

Muzeum jako socializační a vzdělávací činitel

Šárka Drápalová

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Šárka Drápalová**
Osobní číslo: **H128438**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Muzeum jako socializační a vzdělávací činitel**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžně výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na problematiku socializace jedince;
- na didaktiku podle Jana Amose Komenského;
- na muzeopedagogiku a její historii;
- na spolupráci muzea ve Slavkově u Brna a škol;
- na uvádění muzeopedagogiky do praxe.

Součástí práce bude vyvážený výzkum zaměřený na dané téma.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DOŇKOVÁ, Olga. Vývojová psychologie. Brno: Institut mezioborových studií, 2012.

JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010.

JŮVA, Vladimír. Dětské muzeum: edukační fenomén pro 21. století. Brno: Paido, 2004.

JŮVA, Vladimír. Vývoj německé muzeopedagogiky. Brno: Paido, 1994.

KRAUS, Blahoslav, Miloslav JŮZL, Monika TANNENBERGEROVÁ. Teorie výchovy. Brno: Institut mezioborových studií, 2011.

MIOVSKÝ, Michal a Pavel BĀRTÍK. Primární prevence rizikového chování ve školství: monografie. Vyd. 1. Praha: Sdružení SCAN, 2010.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Jůzlová**
Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 15. prosince 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 20.2.2015

SÁRKA DRAPALOVÁ
Sárka Drapalová.....
Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou muzejní pedagogiky. Cílem je zmapovat zájem o edukaci v muzeích.

V teoretické části je popsána historie vzniku muzeí a muzeopedagogiky, sociální a edukační funkce muzea, didaktika podle Jana Amose Komenského a je nastíněn proces socializace.

Empirická část práce se zaměřuje na zjištění návštěvnosti a zájmu žáků o muzejní instituce formou kvantitativní metodologie.

Klíčová slova: muzeopedagogika, socializace, didaktika, historie, edukace, pedagogika, kulturní prostředí, muzeum.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the topic of museum pedagogics. The goal is to trace the interest in education in museums.

In the theoretical part there is the history of the origins of museums and museum education, social and educational function of museum, didactics by Jan Amos Komenský and the process of socialization described.

The empiric part of the thesis tries to identify the attendance and the interest of pupils in museum institutions in the form of quantitative methodology.

Keywords: museum education, socialization, didactics, history, education, pedagogy, cultural environment, museum.

PODĚKOVÁNÍ:

Děkuji paní PhDr. Haně Jůzlové za pomoc při zpracování bakalářské práce.

Poděkování patří i mé rodině za podporu a žákům, kteří se účastnili výzkumného šetření.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 MUZEOPEDAGOGIKA	10
1.1 VYMEZENÍ POJMU MUZEOPEDAGOGIKA	10
1.2 HISTORIE MUZEOPEDAGOGIKY	11
1.3 SOCIÁLNÍ A EDUKAČNÍ FUNKCE MUZEA A MUZEJNĚ PEDAGOGICKÁ PROFESE	15
2 DIDAKTIKA	20
2.1 VYMEZENÍ POJMU DIDAKTIKA	20
2.2 DIDAKTIKA PODLE JANA AMOSE KOMENSKÉHO	20
3 SOCIALIZACE	26
3.1 SOCIALIZACE JEDINCE	26
4 HISTORICKÉ MUZEUM VE SLAKOVĚ U BRNA	28
4.1 HISTORIE MUZEA	28
4.2 SPOLUPRÁCE MUZEA SE ŠKOLAMI	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
5 METODOLOGIE	39
5.1 VOLBA METODOLOGIE, VÝZKUMNÉHO VZORKU, NÁSTROJ SBĚRU DAT	39
5.2 VYMEZENÍ CÍLE VÝZKUMU	39
6 ANALÝZA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	42
6.1 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	42
6.2 OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ	47
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
SEZNAM TABULEK	59
SEZNAM GRAFŮ	60
SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

Muzejní pedagogika je specifický a poměrně mladý obor, který se u nás rozvíjí zejména v posledních třiceti letech. Tento obor pracuje s obecnou pedagogikou a didaktikou, předpokládá znalost muzejního prostředí, procesu tvorby sbírek, výstav a expozic, stejně jako vědomí společenské úlohy muzeí a etiky, využívá znalosti psychologie, zabývá se edukací dětí, dospělých, návštěvníků se speciálními vzdělávacími potřebami a seniorů, využívá marketing a komunikaci. Je zde velmi důležitá mezioborová vzdělanost.

V teoretické části bakalářské práce se zabývám historickým vývojem muzeí, jejich sociálními a edukačními funkcemi i náplní práce muzeopedagoga. Zaměřuji se také na proces socializace, ke kterému při návštěvě těchto institucí zcela jistě dochází a na didaktiku podle jednoho z nejznámějších a nejvýznamnějších učitelů Jana Amose Komenského. Jeho objemný pedagogický odkaz, na kterém pracoval po celý život, je dodnes předmětem pečlivého studia i úcty a obdivu. V poslední kapitole teoretické části se věnuji jednomu z našich současných muzeí, muzeu ve Slavkově u Brna.

Cílem mé práce je zjistit, zda **jsou muzea chápána a využívána jako nová sociální instituce, která má co nabídnout rodinám i školám.**

Empirická část bakalářské práce se zabývá výzkumným šetřením, v rámci kterého má dojít k naplnění cíle práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MUZEOPEDAGOGIKA

Muzeopedagogika je věda zkoumající všechny aspekty využívání muzea a v nich uchovávaných sbírek pro výchovně – vzdělávací činnost.

1.1 Vymezení pojmu muzeopedagogika

Muzejní pedagogika je stále relativně mladá vědní disciplína. Představuje sociální vědu, která se zabývá muzejní edukací. Pro vymezení pojmu muzejní edukace je třeba vyjít z pojetí soudobého muzea a edukace.¹

Muzeum je v České republice definováno jako instituce, která „získává a shromažďuje přírodniny a lidské výtvořiny pro vědecké a studijní účely, zkoumá prostředí, z něhož jsou přírodniny a lidské výtvořiny získávány, z vybraných přírodnin a lidských výtvořin vytváří sbírky, které trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává, umožňuje způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu jejich využívání a zpřístupňování poskytováním vybraných veřejných služeb, přičemž účelem těchto činností není zpravidla dosažení zisku. Galerii je muzeum specializované na sbírky výtvarného umění. Veřejně prospěšnými službami poskytovanými muzeem nebo galerií **jsou služby, které slouží k uspokojování kulturních, výchovných, vzdělávacích a informačních potřeb veřejnosti (dále jen "veřejná služba").** Veřejné služby jsou zčásti nebo zcela financovány z veřejných rozpočtů.“²

„Legislativně je tak v České republice nepřímě zdůrazněna edukační funkce muzeí a galerií, jejíž naplňování je především úkolem muzejní pedagogiky a muzejních pedagogů.“³

Edukace, z lat. *educatio* (vychovávání), je **v nejobecnějším významu** označována jakákoliv situace za účasti lidských subjektů nebo zvířat, při které probíhá edukační proces. To znamená, že při tomto procesu dochází k nějakému druhu vyučování a učení, a to nejen ve smyslu školní výuky, ale také instruktáže, výcviku apod. **Ve filozofii**

---

¹JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 70 ISBN 978-80-7315-207-9.

² Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

³JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 70 ISBN 978-80-7315-207-9.

výchovy se termín edukace zužuje už pouze na člověka a pojem je zde považován za celkové a celoživotní rozvíjení osobnosti člověka působením jak formálních (školských) výchovných institucí, tak neformálních prostředí (rodina apod.). **V obecné pedagogice a didaktice** se termín edukace užívá jako synonymum výrazu vzdělání.⁴

1.2 Historie muzeopedagogiky

Již v antickém světě lze nalézt předchůdce dnešních muzeí. Tato instituce se nazývala **museion** a scházeli se v ní filozofové a učenci, kteří se zde věnovali společnému studiu. Původně museion bylo chápáno jako sídlo múz, které představovaly ztělesnění hudby a tance. Za vlády Alexandra Velikého a pod vlivem Aristotela se začalo rozrůstat vědecké myšlení. Museion se přestalo používat pouze k uctívání múz, ale začalo sloužit také i jako místo, kde probíhal edukační proces. Nejslavnějším antickým domem múz bylo **alexandrijské museion**. V areálu se nacházely rozsáhlé zahrady s vodotryskem, hvězdárna, parky s exotickou flórou, sbírky klenotů, prostory pro divoká zvířata, rozsáhlá knihovna s texty z celého světa (obsahovala 500 000 až 700 000 papyrových svitků), prováděl se zde i lékařský výzkum a mnoho dalších. Učenci se často zdržovali ve stromořadích a sloupořadích, kde vedli diskuze. Alexandrijské museion bylo otevřené světu, jeho členové nevedli rozhovory pouze mezi sebou, ale vyměňovali si své poznatky i s učenci z dalekých zemí, kteří Alexandrii navštívili. Učenci dokázali svým studiem minulosti znovu objevovat nenahraditelné hodnoty, zpracovat je pro přítomnost a uchovat pro budoucnost. Alexandrijské museion zaniklo roku 642 a s rozpadem antického světa zaniká také klasické pojetí museia jako celkové vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce. Jeho mimořádný kulturní a vědecký význam se pak stal směrodatný pro jeho návrat v 18. století. První snahy o návrat muzea v novověké historii začínají v 15. století, kdy se rozvíjejí tehdejší sbírky šlechty a učenců. Tyto sbírky jsou nazývány jako kabinety naturálií, kabinety kuriozit, pokladnice umění, komory divů apod. Sloužily pro studia a hlavně k reprezentačním účelům. Přístup k nim však měl jen úzký okruh elity.

Zřejmě **prvním muzeem** novodobého světa je starý palác **Medicejů** ve Florencii postavený kolem roku 1440. Avšak Medicejové povolovali pohled na díla svých sbírek také pouze několika vyvoleným. Tímto si tak udržovali nadřazenost svého postavení.

---

⁴PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, s.r.o, 2013, s. 63. ISBN 978-80-262-0403-9.

Oproti kostelům, kde bylo umělecké dílo přístupné všem, palác byl soukromým prostorem a vstupy byly přísně kontrolovány podle vůle pána.

První pokusy o **demokratizaci muzeí** přišly ve 2. polovině 17. století, kdy bylo pro veřejnost otevřeno roku 1671 komunální a univerzitní muzeum v Basileji a v roce 1682 bylo zpřístupněno Ashmoleanovo muzeum Oxfordské univerzity. K zásadnější změně došlo až v osvícenství, kdy se mění tradiční představy o hierarchii společnosti a lidé se postavili proti autoritářskému myšlení. Požadovali přístup ke knihovnám a sbírkám, aby si vytvořili vlastní úsudek. A právě vzorem pro tyto snahy v 18. století byl odkaz antických učenců, kteří usilovali o rozmnožení a kopírování svých spisů, aby byly přístupné celému světu. Zřejmě proto byl pro tyto instituce zvolen termín muzeum, který se svým etymologickým původem vrací k řeckému slovu – museion, jakožto sídla múz a místa vzdělání.

Moderní veřejné muzejnictví má dlouhou tradici i ve Spojených státech amerických, která však na rozdíl od evropských muzeí vznikala v jiném historickém a kulturním kontextu. Muzea měla velmi těsný vztah ke vzdělávacím institucím, hlavně vysokým školám. Nejstarší je rozvoj muzeí při Harvardské univerzitě. Už v roce 1750 Harvard zřídil jednu místnost pro úschovu a předvádění své značně rozsáhlé sbírky zajímavostí. Bohužel, tato kolekce byla zničena požárem v roce 1764, ale už o pět let později byla vyčleněna další místnost v již nové Harvardské budově. Harvard, stejně jako ostatní velké americké univerzity, usiloval o zřizování muzeí hlavně pro odborné vzdělávání. V roce 1859 bylo na Harvardu založeno Muzeum srovnávací zoologie a stalo se jedním z největších přírodovědných muzeí světa. Světově proslulým vyučovacím a výstavním centrem bylo také Warrenovo anatomické muzeum Harvardské lékařské školy. Mezi další významná muzea této univerzity patřily např. botanické muzeum, mineralogické muzeum, založené roku 1784, dále Peabodyho archeologické a etnologické muzeum, které vzniklo v roce 1866 a tak se neustále harvardský muzejní komplex rozrůstal o další specializovaná muzea. Roku 1899 vzniklo v New Yorku **první dětské muzeum** na světě a to **Brooklynské dětské muzeum**. Jeho hlavním cílem bylo potěšit a poučit děti z Brooklynu a Queensu a rozvíjet jejich zájmy. Druhé dětské muzeum, které je pravděpodobně nejznámější, vzniklo v roce 1913 v Bostnu- **Boston Children's Muzeum**. Toto muzeum kladlo velký důraz na spolupráci se školami. Vytvářelo pro ně speciální didaktické výstavy s prohlídkami, exkurzemi a workshopy s využitím diapozitivů a filmů. V letech 1963-1985, kdy vedl Bostonské dětské muzeum ředitel Michael Spock, začaly probíhat

jeho **inovativní výstavní koncepce**, které se staly známými pod heslem „hands-on!“ Podstatou této koncepce bylo učení vlastní činností, která bude oslovovat návštěvníky jak na intelektuální tak emocionální rovině. První výstava této koncepce se nazývala „*What's inside*“ (Co je uvnitř). Cílem jedné z dalších originálních výstav bylo přiblížit dětem a mládeži problémy jedinců se specifickými potřebami. Její autoři chtěli poskytnout zdravým dětským návštěvníkům základní představy o životě těchto lidí, s čím se potýkají, přiblížit jejich pocity a prožitky. Návštěvníci se tak mohli „na vlastní kůži“ pokusit pochopit život s postižením. Bostonské dětské muzeum se stalo impulzem pro vznik a rozvoj řady soudobých moderních dětských muzeí po celém světě.⁵

Jedno z prvních muzeí v Evropě, které vzniklo s prioritně edukačními cíli, bylo mnichovské *Německé muzeum*. Bylo zřízeno v roce 1903 a od začátku plnilo přednostně pedagogické úkoly. Významným počinem *Německého muzea* byla snaha vytvořit vztah mezi muzejními sbírkami a školním učivem, a poukázat na to, že ve školách se pracuje se stínem věcí, totiž slovy, kdežto v muzeu s věcmi samými. I přes tuto snahu se ještě nejednalo o specifické muzeum pro děti a mládež. To vzniklo v tehdejší Německé spolkové republice oproti Spojeným státům americkým výrazně později, a to až v 70. letech 20. století. V 80. letech se začala západoněmecká muzeopedagogika konstituovat jako **svébytná vědní disciplína** a začala se postupně začleňovat do studijních oborů vysokých škol.⁶

„Vysokoškolská příprava muzeopedagogů se uskutečňuje v různých formách (od denního studia přes nástavbové formy až po kurzy dalšího vzdělávání) a je zaměřena buďto plně na muzeopedagogiku (např. na Vysoké škole pedagogické v Ludwigsburku), nebo je začleněna do komplexu kulturní pedagogiky (např. na vysoké škole umění v Berlíně) popř. do pedagogiky volného času (např. na Univerzitě v Hamburku) a do pedagogiky sociální (např. na Evangelické vysoké odborné škole v Bochumi). Vedle většinou vysokoškolsky plně kvalifikovaných muzeopedagogů tvoří nezanedbatelnou součást 'muzeopedagogického sboru' tzv. volentéři, kteří získávají své zkušenosti přímo při práci v muzeu pod vedením zkušených muzeopedagogů během jednoho až dvou let (např. v Umělecké hale v Karlsruhe nebo v Sprengelově muzeu v Hannoveru).“⁷

---

⁵JŮVA, Vladimír. *Dětské muzeum*. Brno: Paido, 2004, s. 19-57. ISBN 80-7315-090-5.

⁶JŮVA, Vladimír. *Vývoj německé muzeopedagogiky*. Brno: Paido, 1994, s. 24-25. ISBN 80-901737-2-1.

⁷JŮVA, Vladimír. *Vývoj německé muzeopedagogiky*. Brno: Paido, 1994, s. 45-46. ISBN 80-901737-2-1.

Podstatnou měrou k vymezení muzejní pedagogiky jako vědecké disciplíny přispělo v roce 1981 vydání reprezentativní publikace předních německých muzeopedagogů Klause Weschenfeldera a Wolfganga Zachariase *Příručka muzejní pedagogiky: Orientace a metody pro praxi*.⁸

Nejstarší muzeum České republiky je *Slezské muzeum v Opavě*, které vzniklo v roce 1814. Druhou nejstarší muzejní institucí na našem území je *Moravské zemské muzeum v Brně*, jeho vznik se datuje rokem 1817, tedy v době vrcholného osvícenství. 29. července 1817 rozhodl císař František I., aby bylo muzeum založeno jako součást Hospodářské společnosti. Počátek našeho největšího současného muzea, *Národního muzea v Praze*, byl spojen s dary velkých soukromých sbírek aristokratů žijících na území Čech a jednalo se především o sbírky přírodovědecké. Během druhé poloviny 19. století bylo u nás založeno 49 muzeí a muzejních spolků. Jejich zaměření bylo převážně vlastivědné. **Po vzniku Československé republiky**, se roku 1918 otevřela další muzea, např. Zemědělské muzeum, Poštovní muzeum, Lékařské muzeum a Vojenské muzeum. V roce 1919 byl založen Svaz českých muzeí vlastivědných, který od roku 1924 sdružoval všechny typy muzeí. Okupace a druhá světová válka zapříčinili omezení rozvoje těchto institucí. K tomu znovu dochází až ve druhé polovině roku 1945. Rok **1948** přinesl úplné **postátnění** českého muzejnictví a ukončení muzejních spolků i Svazu československých muzeí. Muzejní instituce byly od této doby řízeny ministerstvy a národními výbory. Zvyšoval se ideologický tlak, který se projevil ve sbírkotvorné a hlavně v prezentační činnosti muzeí. V 50. letech bylo zřízeno v Praze *Muzeum Klementa Gottwalda* a také *Muzeum V. I. Lenina*, jejichž posláním bylo velebit komunistickému režimu. Ale současně v této době vznikla i dodnes významná muzea např. *Státní židovské muzeum* nebo *Památník národního písemnictví* v Praze. I přesto, že se československé muzejnictví vyvíjelo až do konce 80. let v jisté izolaci od muzejnictví evropského a ve službách tehdejších politických a filozofických názorů, si udrželo poměrně dobrou úroveň v kvalitě a kvantitě sbírek, a hlavně v odborné a vědecké práci řady odborníků, která byla v mnohém srovnatelná s jinými evropskými zeměmi. Výrazně však zaostávalo v materiálním a technickém zabezpečení muzeí. To se negativně promítlo do úrovně péče o sbírky, jejich využití a schopnosti muzeí komunikovat s veřejností. Příznačná byla zanedbanost objektů,

---

⁸JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 42-43 ISBN 978-80-7315-207-9.

hlavně depozitářů, všechny expozice si byly velmi podobné a návštěvníky nepřitahovaly. Technické vybavení muzeí bylo na velmi nízké úrovni, počítače byly pro tyto instituce prakticky věcí neznámou. Situace muzeí se začala pozvolně zlepšovat až po **listopadu 1989**.⁹ První dětské muzeum v České republice bylo otevřeno v roce 1992 a to *Dětské muzeum Moravského zemského muzea v Brně*.¹⁰ V současné době toto muzeum přibližuje výsledky práce odborných pracovišť nejen dětem a mládeži, ale i laické veřejnosti, seniorům a návštěvníkům se specifickými potřebami. Pro rodiny s dětmi jsou připravovány pravidelné prázdninové programy, vlastní výstavní projekty a sobotní tematické programy. Školním skupinám od MŠ až po SŠ nabízí výukové projekty v návaznosti na rámcové vzdělávací programy. Pro studenty SŠ a VŠ poskytuje metodický servis v oblasti muzejní pedagogiky.¹¹

V roce 2012 spustilo *Národní muzeum v Praze*, ve spolupráci s *Asociací učitelů dějepisu*, *Univerzitou Karlovou v Praze*, *Asociací muzeí a galerií ČR* a regionálními muzei tříletý projekt „*Dotkni se 20. století!*“, který si klade za cíl podporu výuky československých a českých dějin v mezinárodním kontextu, s využitím moderních technologií ve výuce. Projekt upozorňuje na nové možnosti využití digitalizovaného obsahu kulturních institucí při výuce dějepisu a snaží se o atraktivní výuku dějepisu pomocí muzejních sbírek.¹²

1.3 Sociální a edukační funkce muzea a muzejně pedagogická profese

Muzeum je instituce, která má všechny předpoklady pro uplatňování různých forem navozující proces učení a socializace. V předkládací zprávě Vlády české republiky v *Koncepci rozvoje muzejnictví* je konstatováno, že „*movité kulturní dědictví je spolu s přírodním a krajinným rázem a nemovitým kulturním dědictvím hodnotou, která v mnohém příznivě ovlivňuje život společnosti. Jeho prostřednictvím se z generace na generaci přenášejí materiální i duchovní hodnoty, vytvořené za celou existenci lidstva, je zdrojem vzdělanosti a kultivovanosti občanů, napomáhá vytváření jejich sounáležitosti*

---

⁹JŮVA, Vladimír. *Dětské muzeum*. Brno: Paido, 2004, s. 74-76. ISBN 80-7315-090-5.

¹⁰JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 31. ISBN 978-80-7315-207-9.

¹¹ Moravské zemské muzeum. *Dětské muzeum* [online]. c 2011- 2015 [cit. 20015-03-13]. Dostupné z: <http://www.mzm.cz/detske-muzeum/>

¹² Národní muzeum. *Dotkni se 20. století!* [online]. c 2015 [cit. 2015-03-13]

*s obcemi, regiony i státem, spoluvytváří pozitivní obraz České republiky v zahraničí... Tento význam je vyjádřen i v Listině základních práv a svobod. Již v preambuli Listina připomíná odpovědnost vůči budoucím generacím za osud veškerého života na Zemi. V čl. 17 pak zakládá právo občanů na informace, v čl. 25 práva národnostních a etnických menšin, v čl. 33 právo na vzdělání a v čl. 34 právo na přístup občanů ke kulturnímu bohatství. Muzea a galerie nepochybně a významně přispívají k naplňování všech těchto práv.*¹³

O tom, že muzea obohacují lidské vědomí novými poznatky, kultivují člověka a rozvíjejí jeho schopnosti a dovednosti, psal také Josef Beneš, který ve své knize z roku 1981 popisuje, že celé toto ovlivňování člověka vede k bohatému duševnímu životu, má rovněž integrační a socializační cíle, které jsou významné právě nejen pro společnost, ale i pro jednotlivce z hlediska harmonického rozvoje osobnosti. Uvádí, že mezi základní tři roviny muzejního působení patří:

- *„informativní působení (poznatky k obohacování vědění)*
- *formativní působení (emotivní prožívání získaných informací v rovině estetické, volní apod.)*
- *rekreativní působení (potěšení ve formě kulturního odpočinku bez úmyslného působení na vědomí)*¹⁴

I když se zdůrazňuje popularizace poznatků jako předpoklad pro zavádění vědy do praxe, nelze podceňovat emotivní působení. Rozhodování člověka není podmíněno jen znalostmi, při jednání lidí v konkrétních situacích hraje důležitou roli jejich emocionální postoj, *„je třeba podporovat emotivní sensibilitu jako nutnou složku lidského vědomí, protože mu dává bohatost pocitů a schopnost vcítovat se do situací a chápat je z etických i estetických hledisek. Nelze předpokládat, že by se měl člověk jednostranně rozvíjet pouze v racionální rovině jako nějaký 'chodící naučný slovník' ...*¹⁵

O potřebě používání různých výukových metod a tvorbě interaktivních programů se zmiňuje Zdeňka Poláková v publikaci vydané *Moravským zemským muzeem*, která

¹³ USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 22. ledna 2003 č. 87 o Koncepci účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003 – 2008 (koncepte rozvoje muzejnictví)

¹⁴BENEŠ, Josef. *Kulturně výchovná činnost muzeí*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 153 ISBN 17-135-81.

¹⁵BENEŠ, Josef. *Kulturně výchovná činnost muzeí*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 153 ISBN 17-135-81.

předkládá různé poznatky z muzejní pedagogiky. V současnosti již klasické výklady ve výstavách a expozicích neplatí za dostačující servis, kterým může muzeum návštěvníka oslovit, udržet, natož pak zvýšit návštěvnost muzejních objektů. Platí to zejména pro letité expozice bez inovace obsahu a stejně tak důležitý je i kreativní způsob komunikace lektora s návštěvníkem.¹⁶ Muzejní pedagogové mají poměrně široké pole svých aktivit. Měli by být „duší“ veškerého dění, které je spojeno se zprostředkovatelskými, informativními a edukačními službami muzea návštěvníkovi a zároveň by měli být garanty pedagogické a didaktické kvality. Jejich práce by měla začínat spoluprací s oborovými odborníky již při samotné koncepci výstav a expozic, přes výběr tématu, určení dějové linky, spolupráci při výběru exponátů až po didaktické návrhy a samotnou instalaci expozice či výstavy. Muzejní pedagog by si měl opět ve spolupráci s oborovými pracovníky nastudovat danou problematiku tak, aby mohl k výstavě připravit vhodné didaktické pomůcky a materiály, a také uskutečnit doprovodné akce a programy. Právě vzhledem k šíře pracovních aktivit by měl mít pedagog dostatečné a kvalitní vzdělání, které zahrnuje celé pracovní spektrum muzeopedagogiky a to jak v rovině teoretické, tak i praktické, tzn. široce pojaté všeobecné vzdělání s poměrně rozsáhlým pedagogickým, psychologickým a sociálním aspektem, doplněné o zkušenosti z praxe v muzejním zařízení. V debatách o formě odborné přípravy muzejních pedagogů převládá požadavek absolvovaného vysokoškolského studia. Nízkou prestiž muzejního pedagoga ovlivňuje nedostatečné profesní vymezení, především nedostatečně formulované požadované vzdělání, pracovní kompetence a platové zařazení. V *Katalogu prací a kvalifikačních předpokladů*¹⁷, v dokumentu *Nářízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě*, se v sekci Kultura nenachází vyšší muzejně pedagogická odbornost než průvodce. Proto si muzea vypomáhají při profesním a platovém zařazení pedagogických pracovníků profesním členěním v sekci Výchova a vzdělávání, často i s využitím názvosloví např. pedagog volného času nebo lektor-instruktor.¹⁸ „Vzdělávání v oblasti muzejní pedagogiky by mělo být obsaženo v rámci studia **muzeologie**, tj. oboru, který v sobě kombinuje a shromažďuje veškeré potřebné znalosti a dovednosti pro práci v muzejní sféře a seznamuje studenty s celým

---

¹⁶POLÁKOVÁ, Zdeňka. *Inspiration muzejní pedagogiky* 1. Brno: Moravské zemské muzeum, 2010, s. 7-14. ISBN 978-80-7028-361-5.

¹⁷ NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě

¹⁸JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 146-151 ISBN 978-80-7315-207-9.

spektrům muzejních profesí, díky čemuž studenti muzeologie získávají určitý všeobecný základ, nikoli konkrétní specializaci pro konkrétní činnost v muzeu.¹⁹ Muzejní pedagogika by se však neměla omezovat jen na osnovu muzeologického studia, ale měla by být přibližována také další cílové skupině, a to budoucím učitelům. Mohli by být v rámci přípravy seznámeni s možnostmi, které galerijní a muzejní pedagogika nabízí, a také s tím, jak by mohli muzea v rámci vzdělávacích předpisů pro jednotlivé školy a předměty využít. Byla by tu možnost společných projektů muzeopedagogů a učitelů, a to obzvláště v menších regionech, kde je lze přímo „ušít na míru“ tak, aby byly využity možnosti muzea k vhodnému doplňování a prohlubování probíraného učiva. Ze stejného důvodu by předmět muzejní pedagogiky „měl být zařazen do studijních plánů studentům **pedagogiky volného času, sociální pedagogiky nebo vychovatelství**.“²⁰ Z pohledu **sociologie** je muzeum, obzvláště dětské muzeum, chápáno jako nový typ **sociální instituce**, která se snaží reagovat na aktuální společenské problémy např. vznik a důsledky sociálních a kulturních rozdílů, nové mezigenerační vztahy mezi dětmi a rodiči, na multikulturní společnost apod. **Psychologie**, jakož to věda o chování a prožívání, je také obzvláště pro dětská muzea nenahraditelná, např. ve vývojově psychologickém pohledu na osobnost dětského návštěvníka.²¹ Muzeum představuje zdokonalující se volnočasovou, kulturní a edukační instituci, kterou lze analyzovat z pohledu různých vědních disciplín:

Obr. č. 1: Dětské muzeum v poli vědních disciplín

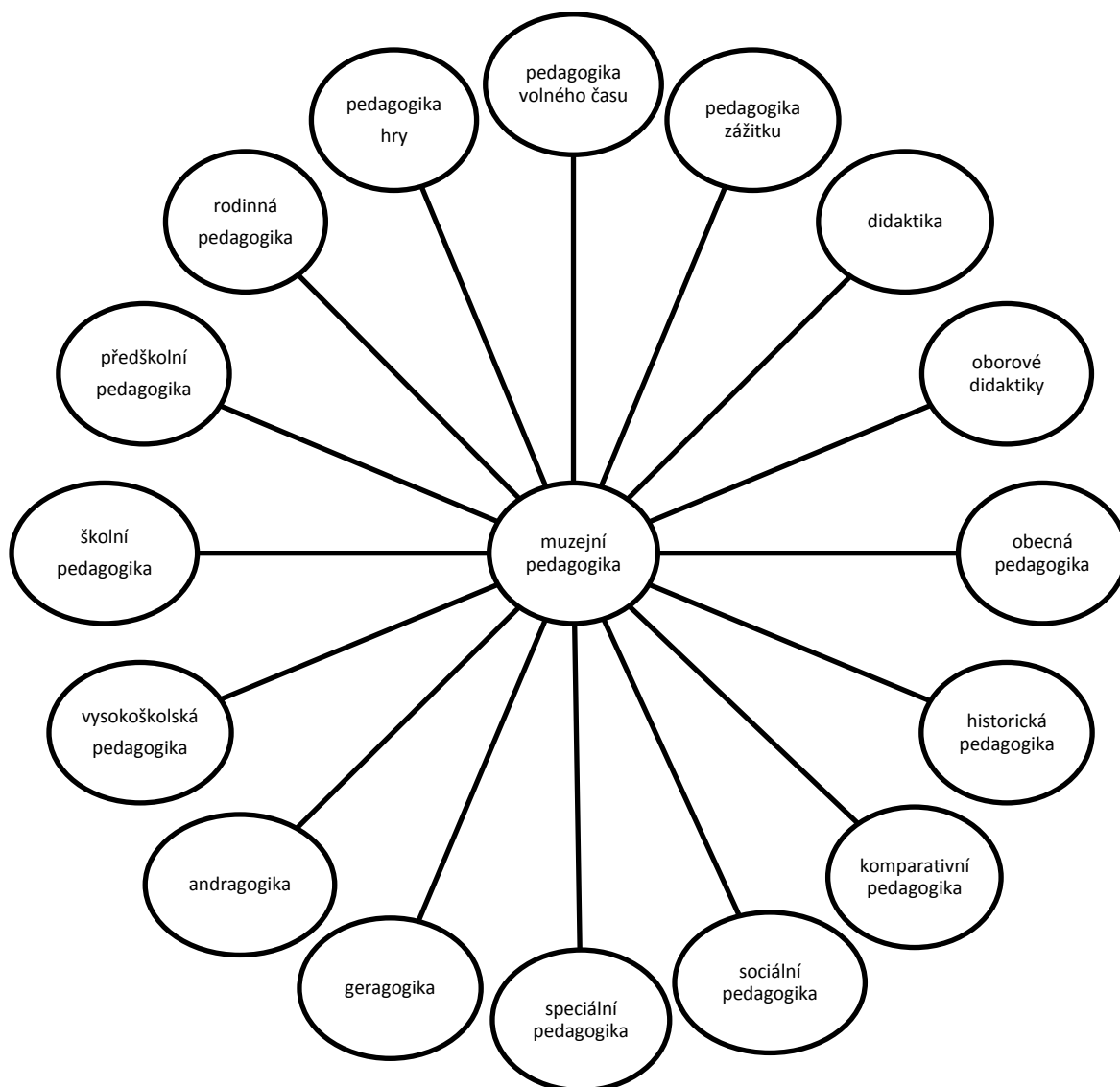
¹⁹JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 161 ISBN 978-80-7315-207-9.

²⁰JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 162 ISBN 978-80-7315-207-9.

²¹JŮVA, Vladimír. *Dětské muzeum*. Brno: Paido, 2004, s. 15. ISBN 80-7315-090-5.

Samotný obor muzejní pedagogiky z pohledu pedagogických disciplín lze analyzovat takto:

Obr. č. 2: Muzejní pedagogika v poli vybraných pedagogických disciplín²²

²²JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 86 ISBN 978-80-7315-207-9.

2 DIDAKTIKA

Je důležitou součástí učitelského umění, ale lze ji užít všude tam, kde je možné vzdělávat a vychovávat, tedy ne jen ve školách.

2.1 Vymezení pojmu didaktika

Didaktika je pedagogická disciplína zaměřená na teorii vyučování. Jejím předmětem jsou cíle, obsah, metody a organizační formy ve vyučování. Problémy jednotlivých stupňů a typů vzdělávání se zabývají odpovídající didaktiky, např. didaktika mateřské školy, didaktika základní školy, didaktika odborných škol²³ nebo také muzejní didaktika. Ta logicky využívá nástroje a metodologii obecné didaktiky, avšak všechna její činnost odráží činnost muzea, jeho podstatu a souvislosti. „*Je oborem, který v sobě spojuje dokonalou znalost muzejního prostředí a jeho specifika spolu s teoretickým zázemím i praktickými možnostmi moderního pedagogického myšlení.*“²⁴

2.2 Didaktika podle Jana Amose Komenského

Jan Amos Komenský se narodil pravděpodobně v Nivnici 28. 3. 1592. Tatínek byl Martin Komenský, člen Jednoty bratrské, který se později stal měšťanem uherskobrodským. Předkové Komenského pocházeli z vesničky Komňa, a od tohoto názvu je asi odvozeno jejich příjmení. Ve 12 letech Jan osiřel a pobýval u tety ve Strážnici. Po vyplenění Strážnice přestoupil do bratrské školy v Přerově, kde se začal učit latinsky. V letech 1611-1613 studoval bohosloví na akademii v Herbornu, kde byl zapsán pod jménem Jan Amos Nivnický a byl zde vychováván v duchu protestantského humanismu. Po návštěvě Nizozemí, které Komenského celý život inspirovalo, začal studovat na teologické fakultě v Heidelbergu.²⁵ Mladý Komenský se tady setkal s objevnými a vzrušujícími myšlenkami přírodovědců a filozofů. Odhalená tajemství fyziky, mechanické zákony a zámořské cesty naznačovali na další možné rozměry světa, anatomie dala možnost nahlédnutí do nitra lidského těla a tím otřásla jistotami středověké

---

²³PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, s.r.o, 2013, s. 53. ISBN 978-80-262-0403-9.

²⁴JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, 298 s. 204 ISBN 978-80-7315-207-9.

²⁵TAUBER, Jan a Věra TAUBEROVÁ. *Komenského škola hrou znovu oživená*. Praha: Univerzita Karlova. Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 29. ISBN 17-249-77.

duše.²⁶ Všechny zajímavé poznatky a myšlenky z obou vysokých škol, které Komenský získal od svých profesorů, a které představovali tehdy nejvyšší evropskou vzdělanost, chtěl po návratu do vlasti přiblížit svému národu. Od roku 1614 začal působit na škole v Přerově, kde předtím sám studoval a v té době načrtl program univerzálního všeobecného vzdělání v první české encyklopedii *Divadlo veškerenstva věcí*. Vlastní text je psán česky, název a předmluva *Vzdělancům mého národa* jsou psány latinsky. V tomto díle naznačuje požadavek výchovy a vzdělání od útlého věku do dospělosti a dále po celý život. „*Vzdělání nemá znamenat soustředění se na sebe sama, ale má ho být využito ve prospěch lidské společnosti.*“²⁷ Větší část druhé verze tohoto díla shořela v Lešně. Dílo zůstalo nedokončeno pro svou náročnost a nepříznivé podmínky po Bílé hoře. Od roku 1618 působil více jak tři roky jako duchovní správce německo-českého bratrského sboru ve Fulneku.²⁸ Nezdar stavovského povstání, které vyvrcholilo již zmiňovanou bitvou na Bílé hoře (1620), přinesl pro české země v následujících letech velké útrapy. Pobělohorská porážka znamenala pro Komenského, jakožto představitele protiřímsky a protihabsbursky smýšlející Jednoty bratrské, narušení celého jeho dalšího života. Byl na něj vydán zatýkací mandát, a začalo pro něj období úniku, hledání dočasných úkrytů a útěků před smrtí.²⁹ Na pozvání Karla staršího ze Žerotína odešel Komenský v roce 1622 do Brandýsa nad Orlicí. Přesto, že „*jeho nitro bylo rozerváno*“ psal spisy plné útěchy a snažil se tím povzbudit ty, kteří propadali zoufalství. Svoje dílo *Labyrint světa a ráj srdce*, v němž kritizoval tehdejší společnost a hledal možné východisko ve splynutí člověka s bohem, věnoval svému příznivci a ochránci Karlu staršímu ze Žerotína. Literární hodnota tohoto díla spočívá v mistrovském ovládnutí mateřského jazyka. S pověřením Jednoty následuje cestování do Polska, Nizozemí apod. Po té se znovu, a naposledy na české půdě, objevuje na jižní Moravě, kde se snažil o záchranu knihovny a tiskárny Jednoty. Bydlel u Jiřího Sádovského ze Sloupna a v nedalekých Vlčičích v zámecké

---

²⁶JŮZL, Miloslav. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 128-129. ISBN 978-80-87182-02-4.

²⁷TAUBER, Jan a Věra TAUBEROVÁ. *Komenského škola hrou znovu oživená*. Praha: Univerzita Karlova. Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 29. ISBN 17-249-77.

²⁸TAUBER, Jan a Věra TAUBEROVÁ. *Komenského škola hrou znovu oživená*. Praha: Univerzita Karlova. Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 29. ISBN 17-249-77.

²⁹JŮZL, Miloslav. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 130. ISBN 978-80-87182-02-4.

knihovně poznal knihu *Didaktika* německého pedagoga Eliáše Bodina, která v něm probudila staré myšlenky o výchově.³⁰

Roku 1627 bylo vydáno „Obnovené zřízení zemské“, nastala doba panovnického absolutismu a rekatolizace země. Římskokatolické vyznání bylo prohlášeno za jediné možné náboženství, a tomu, kdo na něj nepřistoupil, byla vymezena půlroční lhůta k vystěhování. Tím byl Komenský donucen v roce 1628 natrvalo odejít z vlasti.³¹ Nejprve odešel do Lešna, kde žil do roku 1656 s přestávkami, kdy pobýval v Anglii (1641-42), Švédsku (1642-48) a Uhrách (1650-1654).³²

V díle *Didaktika velká* popisuje didaktiku jako „všeobecné umění, jak naučit všechny všemu.“ Termín didaktika pojímá velmi široce a zařazuje do něj úkoly a cíle výchovy, vyučovací zásady a metody, otázky obsahu vzdělání náboženské, mravní a tělesné výchovy, organizaci školské soustavy a teorii školy. Jde vlastně o úplnou nauku o výchově, která v současnosti představuje předmět celé pedagogiky. I když je dnes didaktika chápána jako samostatná vědní disciplína, nemůžeme ji ostře oddělovat od ostatních složek pedagogiky a to hlavně od teorie výchovy. Komenský v *Didaktice velké* zahrnuje do obsahu vzdělání nový realistický obsah. Ukázal v něm úsilí **spojit teoretické poznávání s přímou činností, tedy s lidskou praxí.** „opíral své vyučování o pozorování věcí vlastními smysly, o indukci, o postupy, které zajišťovaly pevné **spojení slov a věcí.**“³³ Svou zásadu spojení slov a věcí využil při tvorbě učebnice latiny a dalších jazyků v díle *Brána jazyků otevřená*. Názvy věcí, jejich vlastnosti a činnosti nevybíral nahodile, ale systematicky z hlediska historického původu věcí. Materiál čerpal ze slovníků, které ke konci svého života vydal pro žáky latinských škol Daniel Adam z Veleslavína. Komenský využil jeho rozdělení slov, a proto se první část vztahovala k věcem božským, druhá část zahrnovala slova z přírody, třetí se věnovala člověku a čtvrtá část obsahovala lidská zaměstnání a některé etické ctnosti. „Z vybraných osmi tisíc slov bylo sestaveno 1 000 vět, které byly rozděleny do 100 kapitol – sta věcných okruhů.

---

³⁰TAUBER, Jan a Věra TAUBEROVÁ. *Komenského škola hrou znovu oživená*. Praha: Univerzita Karlova. Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 29-30. ISBN 17-249-77.

³¹JŮZL, Miloslav. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 130. ISBN 978-80-87182-02-4.

³²JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, s. 23. ISBN 978-80-7315-151-5.

³³SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 13-34. ISBN 978-80-247-1821-7.

Po vydání učence se Komenský ocitl na výsluní pozornosti nejen evropských učenců, ale i školských pracovníků.³⁴

Svůj názor na výuku jazyka Komenský znovu popsal ve spise *Nejnovější metoda jazyků*. Desátá kapitola se jmenuje *Analytická didaktika*.³⁵ Zde vymezuje pojem didaktiky takto:

„Didaktika je umění dobře vyučovat, vyučovat je způsobovat, aby tomu, co kdo zná, naučil se i jiný a znal to, dobře vyučovat je způsobovat, aby se někdo učil rychle, příjemně a důkladně, dovedně vyučovat je dobře znát bezpečné způsoby dobrého vyučování a vést po nich rychle, příjemně a důkladně k znalosti věcí, budeme tedy zkoumat ony cesty dovedného vyučování, zkoušejíce souhrnně i v jednotlivostech všechno, co přichází v průběhu vyučování, učení se a vědění, za tím účelem, abychom, postihneme, čím v podstatě jsou, z čeho se skládají a jak vznikli, postihli, jak se může, chce a má se nimi zabývat.“³⁶

V *České didaktice* tvoří *osvícenost* (moudrost, vedení, vzdělanost) spolu s *uměním* (praktická schopnost), *ctnost* (mravnost a počestnost) a *zbožnost* nerozlučnou trojici hodnotových preferencí a výchovných ideálů, ke kterým jako přídavek, okrasa a korunka přistupuje *výmluvnost*, aby člověk ovšem tom trojím mohl srozumitelně a libě svým bližním vyprávět a tím je mohl vzdělávat.³⁷ Návod pro matky, jak úspěšně v rodině rozvíjet výchovu nejmenších a jak je připravit pro školní docházku předkládá spis *Informatorium školy mateřské*. Mezinárodně známou, se stala jeho obrázková učebnice *Svět v obrazech*, která přinášela vybrané části z jeho *Brány jazyků* v ilustrované podobě. Zajímavá je i jeho *Škola na jevišti*, kterou tvoří soubor didaktických her. Těmi chtěl Komenský poutavou formou přiblížit žákům některé jevy z různých oblastí. Komenský ve svých pedagogických spisech podal ucelený výchovný systém, jehož pokrokové prvky dodnes neztratily svou hodnotu. Mezi jeho tři základní oblasti výchovy patří:

- vzdělání ve vědách a umění
- mravní výchova
- náboženská výchova

---

³⁴JŮZL, Miloslav. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 131. ISBN 978-80-87182-02-4.

³⁵JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, s. 23. ISBN 978-80-7315-151-5.

³⁶ŠVEC, Štefan. Komenského ponětí didaktiky. *Pedagogická revue*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatelství, 1992, roč. 44, č.1, s. 70-75

³⁷ŠVEC, Štefan. Komenského ponětí didaktiky. *Pedagogická revue*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatelství, 1992, roč. 44, č.1, s. 70-75

Komenský vysoce hodnotil význam výchovy, podle něj se člověk stává člověkem jedině výchovou, i proto se snažil pojmut školu jako „dílňu lidskosti“, která měla nahradit středověké „mučírny ducha“. Pro Komenského pedagogiku je příznačný hluboký demokratismus. Jeho **didaktika** pojímá nejen senzualistickou noetiku Baconovu (zdůrazňuje úlohu smyslových orgánů), aristotelovskou elementární logiku, ale i obecnou a dětskou psychologii. Komenský popsal psychologickou charakteristiku poznávacích procesů, paměti a věkových zvláštností dětí. Jeho základní **didaktické principy** jsou platné dodnes. Je to **princip názornosti**, tzn., požadavek využívat při výuce co nejvíce bezprostřední smyslovou zkušenost a to je jeho „zlaté pravidlo“ vyučování.³⁸ „*Proto budiž učitelům zlatým pravidlem, aby všechno bylo předváděno všem smyslům, kolika možno. Totiž věci viditelné zraku, slyšitelné sluchu, vonné čichu, chutnatelné chuti a hmatatelné hmatu, a může-li něco býti vnímáno najednou více smysly, budiž to předváděno více smyslům...*“³⁹ V **principu systematickosti** zdůrazňuje požadavek, který je také aktuální i dnes, a tím je provázání veškerého učiva, v návaznosti nejen jednotlivých předmětů, ale i mezioborově. V **principu aktivity** klade důraz na požadavek vycházet ze zájmu žáků, probouzet a podněcovat v nich aktivní myšlenkové procesy i praktickou činnost. A jeho **princip přiměřenosti** vznáší požadavek respektovat při vyučování věkové a individuální potřeby žáků. Komenského **školská organizace** doporučuje dělit školu pro všechnu mládež do čtyř šestiletých stupňů:

- do 6 let škola mateřská, tím myslel výchovu v rodině
- od 6 do 12 let obecná škola v mateřském jazyce
- od 12 do 18 let škola latinská v univerzálním světovém jazyce
- od 18 do 24 let akademie⁴⁰

„*Genialita pedagogického díla J. A. Komenského se výrazně projevuje zvláště v těch myšlenkách, které můžeme docenit a realizovat vlastně až v dnešní době. Je to např. jeho idea celoživotního vzdělávání, formulovaná ve 4. díle **Všeobecné porady o nápravě věcí lidských** ve **Vševýchově-Pampedii**.*“⁴¹ Jeho snaha o didaktické zvládnutí obrovského

---

³⁸JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, s. 23-25. ISBN 978-80-7315-151-5.

³⁹KOMENSKÝ, Jan Amos. *Velká didaktika*. In: *Vybrané spisy Jana Amose Komenského*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958, s. 180. ISBN 74-9-01

⁴⁰JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, s. 23-25. ISBN 978-80-7315-151-5.

⁴¹JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, s. 25. ISBN 978-80-7315-151-5.

množství poznatků ve všech oblastech lidské kultury, patří také stále k předním problémům postmoderního světa. „*Originální podněty nacházíme i ve vztahu k relativně zcela nové pedagogické disciplíně – muzejní pedagogice, která se jako věda konstituuje až v posledních dvou desetiletích. Již u Komenského nacházíme jasně formulovaný požadavek na zřízení specifického muzejního zařízení – zahrady utěšené podívané, která by vedle sběru a uchovávání exponátů také výrazně přispívala v oblasti vzdělávání nejširší populace.*“⁴²

Jan Amos Komenský zemřel 15. 11. 1670 v Amsterdamu, kam se po požáru Lešna v roce 1656 uchýlil. Pochován je v Naardenu, kde byla v roce 1892 postavena mohyla, na které byl nápis: „*Jan Amos Komenský, učitel národů: rodem Moravan, jazykem Čech, povoláním bohoslovec. Vděčné potomstvo.*“ V přílehlé budově k Památníku se nachází Komenského muzeum (*Comenius museum Naarden*). Po roce 1989 došlo k prohloubení a vzájemné spolupráci mezi Nizozemím a Českou republikou. Ta se 21. 4. 2004 zavázala k financování a péči o Památník, následně byla 1. 12. 2004 podepsána mezinárodní smlouva mezi *Muzeem Jana Amose Komenského* v Uherském Brodě, městem Naarden a nadací *Stichting Comenius Naarden*, která spolu s Památníkem naardenské muzeum provozuje. V rámci této spolupráce byla uherskobrodským muzeem připravena stálá expozice *Vivat Comenius*, slavnostně otevřená 24. 5. 2006.⁴³

---

⁴²JÚVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, s. 25. ISBN 978-80-7315-151-5.

⁴³ Muzeum Jana Amose Komenského. *Památník a muzeum J. A. Komenského v Naardenu*[online]. c 20015 [cit. 2015-3-11]. Dostupné z: <http://www.mjakub.cz/?idm=6>

3 SOCIALIZACE

„Socializace je celoživotní proces, v jehož průběhu si jedinec osvojuje specificky lidské formy chování a jednání, jazyk, poznatky, hodnoty, kulturu a začleňuje se tak do společnosti.“⁴⁴

3.1 Socializace jedince

„Člověk přichází na svět jako jedinec (individuum) vybavený vrozenými reflexi a pudy a je závislý na pomoci druhých lidí.“⁴⁵

Je obklopen lidmi a společensko-kulturním prostředím, které se podílejí na jeho přetváření z biologické jednotky (individua) v lidskou bytost – osobnost. Význam socio-kulturního vlivu na člověka lze potvrdit na známém příkladu tzv. „vlčích dětí“, které vyrůstaly v extrémní sociální izolaci, a nedošlo u nich právě k tomuto přetvoření.

Proces socializace začíná nejprve v rodině, kde tráví dítě většinu času a kde jsou uspokojovány všechny jeho potřeby. Vliv kultury se zde uplatňuje zejména prostřednictvím rodinné výchovy, jejímž cílem je připravit dítě na život v určitém společensko-kulturním prostředí. Jedná se o tzv. primární socializaci.

Postupně se dítě začleňuje do společnosti, začíná se orientovat v sociálním prostředí pomocí sociálního učení, ke kterému dochází v interakci s jinými lidmi. Mezi základní druhy sociálního učení patří: sociální posilování pomocí trestů a odměn, nápodoba, ztotožnění.⁴⁶

Při tzv. sekundární socializaci už nemá na dítě vliv pouze rodina, přichází další sociální činitelé, mezi které patří např. škola, vrstevnické skupiny, masmédiá, neformální organizace mládeže, ale i společnost jako celek. Dítě se začleňuje do širších sociálních vztahů a systému sociálních rolí.

„Sociální roli lze definovat jako soubor normativně vymezeného, v této pozici očekávaného, dovoleného a vyžadovaného chování.“⁴⁷

---

⁴⁴PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, s.r.o, 2013, s. 267. ISBN 978-80-262-0403-9.

⁴⁵VÍZDAL, František. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 39.

⁴⁶VÍZDAL, František. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 40-42.

⁴⁷VÍZDAL, František. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 44

Role, které během života člověk získá, formují jeho osobnost. Role lze rozdělit podle způsobu jejich získání na obligatorní a volitelné, alternativní. Zatímco role obligatorní si člověk nevybírání a jsou mu dány věkem, pohlavím, zdravotním stavem nebo sociální pozicí, role volitelné a alternativní si určuje na základě vlastního výběru. Jde např. o role spojené se společenským stavem (svobodný – ženatý - rozvedený), výběrem povolání, rodičovskou rolí (stane se nebo nestane rodičem) atd. „*Pro poznání osobnosti mají větší význam role volitelné než role získané nebo vnucené okolnostmi.*“⁴⁸

Sociální role se podle míry vymezení jejich obsahu dělí na formální a neformální. Formální mají přesně vymezená a stanovená pravidla způsobu chování např. jsou dány právním řádem nebo se jedná o role v určitém prostředí, které různá pravidla vyžadují (role ředitele školy, poslance apod.) Neformální role nemají žádná předepsaná pravidla způsobu chování, vznikají nahodile nebo si je člověk volí sám (např. role třídního šaška).

Chování členů společnosti regulují i sociální normy, které rozlišují žádoucí, tolerované chování a zakázané projevy chování. „*Respektování sociálních norem je projevem zralosti a také schopnosti řídit se jimi v životě. Jde o způsobilost určité úrovně regulace vlastního chování, ve smyslu tlumení obecně nežádoucích impulzů a jejich ovládnutí vůlí ve prospěch sociálně přijatelnějších variant chování. ...Sociální zralost se projevuje v chování, resp. v činech, člověka. Tyto způsobilosti (kompetence) sociální zralosti bývají označovány jako morální vlastnosti člověka.*“⁴⁹

Osvojení si sociálních norem, rolí a hodnot nelze získat jiným způsobem než životem v lidské společnosti.⁵⁰

Při návštěvě muzea dochází k posilování těchto osvojení.

---

⁴⁸ VÍZDAL, František. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, s. 45.

⁴⁹ Tamtéž, s. 47

⁵⁰ Tamtéž, s. 47

4 HISTORICKÉ MUZEUM VE SLAKOVĚ U BRNA

V této části práce přiblížím historii muzea Zámku Slavkov-Austerlitz a konkrétní programy, které může muzeum školám nabídnout. Programy jsou součástí práce historicko-dokumentačního oddělení. Tuto organizaci jsem si vybrala, protože v ní pracuji a s mnohými pracemi žáků jsem se setkala a věnuji se školám v rámci prohlídek.

4.1 Historie muzea

Počátky a náznaky vzniku muzea se objevují už v roce 1893. Tehdy ve Slavkově vznikl výbor pro zařízení Národopisné výstavy,⁵¹ jejímž cílem bylo předvést život českého a slovanského lidu. Této výstavě předcházely tři roky přípravných prací v jednotlivých regionech, kde probíhaly početné národopisné slavnosti a výstavy. Vybrané exponáty z regionů byly poslány do Prahy, kde byla Národopisná výstava československá 15. 5. 1895 slavnostně zahájena.

Pro výstavu bylo slavkovským výborem nashromážděno značné množství předmětů ze všech oblastí lidské činnosti. Výbor na svém zasedání rozhodl, že pozůstalé předměty i zbývající peněžitý obnos pro výstavu, věnuje městu na zřízení muzea, které by cenné starožitné věci uchovávalo pro budoucí generace. Přesné datum **vzniku prvního vlastivědného muzea** není známo, chybí i první zakládací listina. Některé materiály hovoří o vzniku již na podzim roku 1922, avšak více zmínek se objevuje až v roce 1923. Sbírký byly uloženy v krabicích na radnici, protože muzeum nemělo zpočátku své vlastní prostory. V roce 1930 došlo k převzetí pozůstalosti Aloise Slováka.⁵²

Tento kněz, profesor a vlastenecký kazatel byl tvůrce památníku Mohyla míru, který byl postaven na počest obětí bitvy u Slavkova, která je známá i pod názvem Bitva tří císařů (Napoleona Bonaparta, Františka I. a ruského cara Alexandra).

Právě převzetí jeho pozůstalosti bylo impulsem pro uskutečnění velké Napoleonské výstavy, která se konala 28. 6. – 19. 7. 1931 v reprezentačních prostorách zámku a navštívil ji i prezident republiky Tomáš G. Masaryk. Tehdy byl majitelem zámku Josef

---

⁵¹ ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?* Brno, 2007. Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

⁵² ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?* Brno 2007. Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

Pálffy, který část objektu na výstavu zdarma zapůjčil.⁵³ Napoleonskou výstavu navštívilo neuvěřitelných 71 095 českých a zahraničních návštěvníků. Část vystavovaných exponátů se podařilo výstavnímu výboru převzít a tyto exempláře se později staly základem nového Napoleonského muzea ve Slavkově. Přesné datum **vzniku Napoleonského muzea** taktéž jako u vlastivědného muzea není známo, ale asi se tak stalo v roce 1932, kdy bývalí členové výstavního výboru založili Klub přátel Francie, stanovy spolku byly Zemskému výboru ke schválení odeslány 2. 7. 1933. „*Cílem Klubu měl být rozvoj turistického ruchu, navázání styků s Francií, zvýšení zájmu o Slavkov a bojiště ve Francii a rozvoj spolkového života.*“⁵⁴ 1. 10. 1932 byla v prostorách zámku těmito členy zřízena a zpřístupněna tzv. **Napoleonská knihovna**, která je dodnes spravována historicko-dokumentačním oddělením Zámku Slavkov-Austerlitz pod které patří. Dr. Jaroslav Gregor, který stál v čele členů bývalého výstavního výboru, přišel také s myšlenkou pořádání tzv. Napoleonských her, ke kterým vytvořil i libreto. Hry byly zahájeny 10. 9. 1933 v zámeckém parku, kde následně probíhaly ukázky rekonstrukce bitvy u Slavkova. Pro velkou úspěšnost her, kterých se zúčastnilo okolo 20 000 diváků a účinkujících, proběhlo i jejich druhé pokračování 16. 6. 1935. Mezitím se městské (vlastivědné) muzeum potýkalo s problémem nedostatku prostor. Proto městští zastupitelé požádali 11. 9. 1934 majitele zámku Josefa Pálffyho o možnost umístění muzea do zámeckých prostor. Žádosti bylo vyhověno a muzeu byly bezplatně propůjčeny 2 místnosti, hned vedle prostor Klubu přátel Francie a jejich *Napoleonského muzea*.

Spravováním sbírek městského vlastivědného muzea byl pověřen archeolog a ředitel slavkovské měšťanské školy Alois Procházka.⁵⁵ 4. 12. 1936 se rozhodla městská rada zřídit kuratorium muzea, s cílem přenést na tuto instituci péči o muzeum a 20. 1. 1937 se konala první schůze tohoto kuratoria. Tehdy byl pro muzejní razítko přijat název: **Městské museum ve Slavkově u Brna pro okres slavkovský** a městská rada požádala velkostatkáře Pálffyho o zapůjčení pěti místností na zámku, které využívalo předtím *Napoleonské muzeum*, jenž bylo sice od roku 1935, otevřeno pro veřejnost, ale už v roce 1937 zaniklo. Příčinou zániku byl rozpad Klubu přátel Francie, který muzeum provozoval.

---

⁵³ ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?*. Brno, 2007. Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

⁵⁴ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

⁵⁵ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

Avšak ani provoz městského muzea na zámku neměl dlouhého trvání, již v roce 1938 byl rozhodnutím ministerstva národní obrany z roku 1937 zámek zabrán armádou a byla zde umístěna vojenská posádka.⁵⁶ Muzejní sbírky byly uloženy do beden a opět přemístěny na radnici, kde zůstaly celé válečné období. Ke znovuobnovení činnosti muzea došlo až v roce 1949, rozhodnutím Městského národního výboru ve Slavkově. V této době také vznikla Napoleonská společnost, v jejímž čele stáli manželé Josef a Ludmila Procházkovi. Společnost spolupracovala s plk. Františkem Maternou, slavkovským rodákem, jenž byl významným sběratelem napoleonských památek,⁵⁷ spisovatelem Františkem Hlaváčkem a Ferdinandem Pražským-Slavkovským. Jejich spolupráce měla zajistit zřízení specializovaného napoleonského muzea.

Nové poválečné muzeum získalo prostory opět na zámku, ale již zestátněném a spravovaném národní kulturní komisí. Při jeho slavnostním otevření 18. 9. 1949 byla současně zahájena také napoleonská výstava. Muzeum mělo nejprve tři místnosti, později celé druhé poschodí a po stavebních úpravách v letech 1954-1955 i severní a západní křídlo. Přišla i změna názvu a to na *Okresní vlastivědné muzeum*. V roce 1955 byla ředitelkou muzea jmenována historička a archeoložka PhDr. Dagmar Šaurová. V době působení Dagmar Šaurové, byla v roce 1956 otevřena nová expozice s napoleonskou tematikou v přízemí severního křídla zámku⁵⁸ a také byl rozšířen sbírkový fond muzea o značné množství archeologických nálezů. Její archeologický výzkum se zaměřoval obzvláště na oblast Ždánického lesa, dodnes výzkum zaniklé středověké vesnice Konůvky v této lokalitě připomíná naučná stezka.

K významnému obohacení sbírkového fondu došlo taktéž v roce 1961, kdy muzeu dle úmluvy z roku 1950 připadla pozůstalost po JUDr. Václavu Kounicovi a jeho druhé manželce. Tím bylo založeno tehdejší tzv. Kounicovské oddělení.⁵⁹

JUDr. Václav Kounic (1848-1913) byl mecenáš, politik, předposlední majitel zámku, pocházející z české větve zakladatelského rodu Kouniců a švagr Antonína Dvořáka.

---

⁵⁶ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

⁵⁷ ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?*. Brno, 2007. Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

⁵⁸ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

⁵⁹ ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?*. Brno, 2007. Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

Jeho první manželka byla známá česká herečka Josefína Čermáková (1849-1895). Druhou manželkou se 12. 5. 1908 stala o 33 let mladší Josefína Horová (1881-1961). Při příležitosti jejich sňatku věnovali novomanželé Kounicovi svůj palác v Brně na tehdejší Radwítově náměstí studentům (v současnosti nese náměstí název Žerotínovo a v budově sídlí rektorát Masarykovy univerzity). Z výnosů tohoto domu vznikla nadace na výstavbu Kounicových studentských kolejí v Brně. Hrabě Kounic se výstavby kolejí nedožil, zemřel v roce 1913, koleje vzhledem k četným problémům a nástupu I. světové války byly postaveny až v letech 1921-1922.⁶⁰ Podrobněji život JUDr. Václava Kounice popisuje kniha několika autorů, kterou redigovali Prof. PhDr. Jiří Malíř CSc. a odborný pracovník historicko-dokumentačního oddělení Zámku Slavkov-Austerlitz Mgr. Martin Rája Ph.D. Tato kniha byla vydaná při příležitosti vědecké konference pořádané ve Slavkově v roce 2008, která nese stejný název jako konference a to *JUDr. Václav Kounic a jeho doba*.⁶¹

Po převzetí pozůstalosti hraběte a jeho ženy, byly do expozice slavkovského zámku umístěny předměty z pražského bytu manželů Kounicových a sbírky byly obohaceny o množství jejich věcí denní potřeby a rozsáhlou sbírku písemností.⁶²

V roce 1961 byl také zrušen slavkovský okres a muzeum přešlo pod MNV ve Slavkově. Roku 1963 bylo muzeum přejmenováno na *Muzeum napoleonských válek a ohlasu francouzské revoluce*. Po odchodu PhDr. Šaurové do důchodu v roce 1970 nastoupil na místo ředitele PhDr. Pavel Kouřil a v roce 1973 došlo k další změně označení, vznikl název *Historické muzeum ve Slavkově u Brna*.⁶³ V roce 1975 se muzeum stalo samostatným pracovištěm zaměřeným na dějiny Slavkovska a v tehdejší republice jediným specializovaným pracovištěm na dokumentaci a prezentaci napoleonských válek. K 1. 7. 1976 byla v přízemí zámku otevřena nová expozice *Napoleon a slavkovská bitva*.⁶⁴

Dalším významným odborníkem na postu ředitele, byl PhDr. Dušan Uhlíř, který se zabýval napoleonskou tematikou. Za jeho působení vznikla tradice konání odborných seminářů

---

⁶⁰ Jiné zdroje: Zámek Slavkov-Austerlitz. *Průvodcovské texty*.

⁶¹ Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura. *JUDr. Václav Kounic a jeho doba* [online]. c 2008 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/dsebrno/konference/?s=kounic>

⁶² ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?*. Brno, 2007. Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

⁶³ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

⁶⁴ ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?*. Brno, 2007. Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

při příležitosti výročí bitvy. První seminář se konal v prosinci 1980. Tyto semináře se netýkaly pouze vojensko-historických skutečností, ale dotýkaly se různých oblastí. Např. v roce 1983 bylo téma *Napoleonské války ve světle medicíny*, v roce 1984 *Odras napoleonských válek v umění* apod. PhDr. Uhlíř vydal též knihu *Slunce nad Slavkovem*, která detailně popisuje bitvu tří císařů. V polovině 80. let minulého století se stal ředitelem muzea PhDr. Jiří Pernes, vzniklo *Dokumentační středisko literatury faktu* a začala se konat setkávání *Klubu autorů literatury faktu*.⁶⁵

Významným mezníkem pro muzeum byl rok 1987, kdy došlo k 1. lednu na základě delimitačního protokolu (přechod práv a povinností z původní organizace) k převodu zámku i s mobiliárním fondem z *Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody* (dnes *Národní památkový ústav*) do správy *Historického muzea ve Slavkově*. Muzeum od té doby pečuje jak o vlastní sbírkový fond, tak o státní – mobiliární fond, který je chráněn jako movité kulturní památky,⁶⁶ muzeum též od této doby spravuje zámeckou instalaci a zajišťuje prohlídky a pronájem prostor.⁶⁷ V roce 1990 po odchodu PhDr. Pernese do *Moravského zemského muzea* se stal novým ředitelem Ing. Jan Špatný. Zrušila se ideologická část prohlídky, tzv. *Socialistické Slavkovsko* v severním křídle a tento prostor se začal využívat k různým výstavám.⁶⁸ V polovině devadesátých let byly též upraveny původní interiéry a v roce 2007 instalována nová zámecká expozice, kterou vytvořilo historické oddělení a nese název *Život ve staletích*. Tato expozice se zaměřuje na kulturu a bydlení v různých dobách. Návštěvník se přenesení do doby renesance, rokoka nebo empíru, ve specializovaných saloncích se může dozvědět, např. jaké květinové vazby se vyvazovaly v různých historických obdobích nebo se může seznámit s chladnými, palnými, sečnými či bodnými zbraněmi, prohlédnout si divadelní sál, zámeckou knihovnu a další.

V roce 1995 bylo rozhodnutím ministra kultury převedeno *Historické muzeum* i s jeho sbírkovými fondy do majetku města Slavkova. „*V oblasti historického bádání je muzeum zaměřeno především na téma francouzské revoluce a napoleonských válek, dále na dějiny*

---

⁶⁵ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

⁶⁶ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

⁶⁷ Zámek Slavkov-Austerlitz. *Historické muzeum* [online]. c 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.zamek-slavkov.cz/cz/odkazy/historicke-muzeum/>

⁶⁸ RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

rodu Kouniců, města Slavkova a jeho okolí. Muzeum disponuje početnou a stále doplňovanou knihovnou zaměřenou na napoleonskou problematiku. Při této knihovně je plánováno zřízení studijního střediska zabývajícího se obdobím přelomu 18. a 19. století a napoleonských válek. Muzeum dále vede i knihovnu odbornou.“ Od roku 1998 je součástí muzea také *Městská knihovna*.⁶⁹

Za působení ředitele Ing. Jaroslava Hynšta (září 2000 - září 2003),⁷⁰ prošlo *Historické muzeum* ve Slavkově u Brna v roce 2001 změnou organizačního schématu.⁷¹ Téhož roku, tedy až v roce 2001 byla expozice *Napoleon a slavkovská bitva* z roku 1976 nahrazena novou časově omezenou expozicí *Napoleonské války a České země*. Expozice byla v provozu do roku 2004, a co do rozsahu byla přinejmenším srovnatelná s velkou výstavou *Napoleon a jeho doba*, která probíhala od května do prosince 1995 a byla vytvořená z fondů *Historického muzea* ve Slavkově u Brna, sbírkami *Historického ústavu armády České republiky*, *Státního ústředního archivu Praha*, zámků *Kynžvart*, *Orlík*, *Lednice*, *Perštejn* a dalších. Tato výstava se zaměřovala zejména na oblast kultury a předměty denní potřeby, mezi vyhledávané zajímavosti patřila např. kadeř Napoleonových vlasů, umyvadlo z ostrova Elby nebo Napoleonova civilní pečeť.⁷²

Od ledna 2004 do července 2007 byla ředitelkou zámku Mgr. Jana Omar, od září 2007 ji nahradil Ing. Aleš Šilhánek.⁷³ V roce 2007 došlo k další změně názvu a celá organizace od této doby vystupuje pod názvem *Zámek Slavkov-Austerlitz*.⁷⁴

Zámek ve Slavkově u Brna patří mezi nejhodnotnější a nejvýznamnější část kulturního dědictví České republiky. Právě takto je definován pojem národní kulturní památka, mezi které byl v roce 2008 zařazen. V letech 2000 – 2012 prošel zámek rozsáhlou rekonstrukcí,

---

⁶⁹ Zámek Slavkov-Austerlitz. *Historické muzeum*[online]. c 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.zamek-slavkov.cz/cz/odkazy/historicke-muzeum/>

⁷⁰ Vyškovský deník. *Slavkovský zámek povede žena. Oubělická zaujala jazyky i znalostí dotací* [online]. c 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://vyskovsky.denik.cz/zpravy_region/slavkovsky-zamek-povede-zena-oubelicka-zaujala-jazyky-i-znalosti-dotaci-20150309.html

⁷¹ Zámek Slavkov-Austerlitz. *Historické muzeum*[online]. c 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.zamek-slavkov.cz/cz/odkazy/historicke-muzeum/>

⁷¹ Zámek Slavkov-Austerlitz. *Historické muzeum*[online]. c 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.zamek-slavkov.cz/cz/odkazy/historicke-muzeum/>

⁷² RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.

⁷³ Vyškovský deník. *Slavkovský zámek povede žena. Oubělická zaujala jazyky i znalostí dotací* [online]. c 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://vyskovsky.denik.cz/zpravy_region/slavkovsky-zamek-povede-zena-oubelicka-zaujala-jazyky-i-znalosti-dotaci-20150309.html

⁷⁴ Zámek Slavkov-Austerlitz. *Historické muzeum*[online]. c 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.zamek-slavkov.cz/cz/odkazy/historicke-muzeum/>

byla opravena střecha, krovy, nádvoří i fasády, u kterých došlo ke změně barvy a tím se změnil i celkový vzhled zámku (barva se vrátila k původnímu baroknímu odstínu: okr světlý a bílá). V současné době je možné na zámku navštívit zámecké interiéry, kde je výklad zaměřen především na rod Kouniců, kteří vlastnili zámek po dobu 410 let, od roku 1509 do roku 1919 a na již zmiňovaný *Život ve staletích*. Napoleonské tématice se věnuje expozice, umístěná v rovněž zrekonstruovaných prostorech bývalých zámeckých koníren, které jsou od roku 2013 využívány jako výstavní prostor. Po odvolání ředitele Ing. Šilhánka 11. září 2014, vedl tuto instituci zastupující ředitel Mgr. Jiří Blažek.⁷⁵ Na své 7. mimořádné schůzi konané 4. 3. 2015, rada města Slavkova jmenovala nově do funkce ředitelky Mgr. Evu Oubělickou, s účinností od 9. 4. 2015.⁷⁶

4.2 Spolupráce muzea se školami

Z podnětu PhDr. Vladimíry Zichové byl v roce 2003 zahájen projekt spolupráce se školami. V rámci tohoto projektu bylo postupně pracovníky historicko-dokumentačního oddělení Zámku Slavkov-Austerlitz vypracováno 7 přednáškových okruhů:

- 1.-6. tř. – Seznámení se Zámkem Slavkov-Austerlitz, význam a využití předmětů
- 6. tř. – Archeologie – předměty, materiály a jejich použití
- 7. tř. – Slavkov v období středověku a na počátku novověku
- 8. tř. – Napoleonské války a bitva u Slavkova
- 8. tř. - Baroko a Václav Antonín Kounic
- 9. tř. – I. světová válka a legionáři
- 9. tř. – Slavkov a II. světová válka⁷⁷

Přednáškové okruhy volně navazují na Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP), vydaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT).

V RVP je pro 1. stupeň ZŠ určena vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět*. V této oblasti se žáci učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, vnímat lidi, vztahy mezi nimi,

⁷⁵Slavkov. *Přehled usnesení z 89. řádné schůze rady města Slavkov u Brna*[online]. c 2014 [2015-02-10]. Dostupné z: http://www.slavkov.cz/images/files/rada/2014/Usnesen%C3%AD_89.RM_10.9.2014.pdf

⁷⁶Slavkov. *Přehled usnesení ze 7. mimořádné schůze rady města Slavkov u Brna*[online]. c 2015 [cit.2015-04-12]. Dostupné z:

http://www.slavkov.cz/images/files/rada/2015/Usnesen%C3%AD_7._MRM_4.3.2015.pdf

⁷⁷Zámek Slavkov-Austerlitz. *Výroční zpráva 2014* [online]. c 2015 [cit.2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.zamek-slavkov.cz/img/2015/vyrocnizprava-2014-Z%C3%A1mek-Slavkov.pdf>

poznávají své nejbližší okolí, učí se všimnout si krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat, přemýšlet o nich a chránit je, dále se „učí vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti.“⁷⁸ Přednáškový okruh pro 1. - 6. třídu tato poznání naplňuje, už jen samotná návštěva místa, které dýchá historií a architektura budovy dává možnost zážitku a prožitku.

Pro 2. stupeň ZŠ se vzdělávací oblast *Člověk a společnost* již dělí na obory a to: Dějepis a Výchova k občanství. Tyto obory přímo navazují na vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět*.⁷⁹ Žáci se ve škole učí jednotlivá historická období, přednášky historického oddělení jim tato období propojují s regionální historií, žáci mají možnost si uvědomit, jak konkrétní události zapadají do obecného kontextu dějin. Mohou si prohlédnout předměty ze sbírkového fondu muzea z daného období, některé si mohou osahat, u dalších jsou seznámeni s důvody, proč by mohl být historický předmět saháním porušen, dovídají se příběhy těchto předmětů, komu patřily, co se o nich podařilo zjistit apod.

Přednášky pro 9. ročník přispívají k doporučení MŠMT k výuce dějin 20. století. „Doporučení vychází ze zvláštní povahy moderních a soudobých dějin, které pracují s živou historickou pamětí, s příběhy žijících generací a s dosud nezpracovaným archivním materiálem, čímž kladou mimořádné nároky na nestrannost a vyváženost výuky. Reaguje rovněž na veřejnou poptávku orientovat se v naší současnosti, k čemuž je nutně zapotřebí vzdělávat se v soudobých dějinách. Zároveň reaguje na nárůst extremistických a nedemokratických tendencí, které se v naší společnosti reálně projevují.....Dějiny „krátkého“ 20. století (1914/18–1989/91) lze označit za „věk extrémů“. Na jedné straně došlo k doposud nevídanému rozvoji vědy a techniky, k výraznému rozšíření sociálního zabezpečení občanů státem, k emancipaci žen i k velkým proměnám uměleckých a kulturních projevů, na druhé straně k neočekávanému potlačení základních lidských práv, k bezcitnému zacházení s lidskou bytostí, ke státnímu terorismu na třídním, rasovém, etnickém či náboženském základě. Sociálně-politická dimenze života lidské společnosti v hospodářsky vyspělých zemích se v konečném důsledku rozdělila do dvou ideologicky

---

⁷⁸Metodický portál RVP. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. c 2013 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z:

file:///C:/Users/C5%A0%C3%A1rka/Downloads/Priloha2_Upraven%C3%BD_RVPZV_se%20zpracovan%C3%BDmi%20zm%C4%9Bnami_290313.pd

⁷⁹Metodický portál RVP. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. c 2013 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z:

file:///C:/Users/C5%A0%C3%A1rka/Downloads/Priloha2_Upraven%C3%BD_RVPZV_se%20zpracovan%C3%BDmi%20zm%C4%9Bnami_290313.pd

vymezených táborů: světa demokratických států a států nedemokratických (autoritativních a totalitních systémů), včetně svébytných rysů vývoje zemí „třetího světa“. Ve výuce o vývoji společnosti v následujícím období (1991–2013), a to zejména k vývoji společnosti v postkomunistických zemích, je nutné zohlednit i problematiku evropské integrace a transatlantické spolupráce... Česká společnost 20. století prošla zkušeností s oběma nejsilnějšími nedemokratickými režimy – nacismem a komunismem... Metodicky je možné využít všech organizačních forem výuky a typů vyučovacích hodin. Je třeba objasňovat jak obecné mechanismy dějinného vývoje, tak jejich dopad na životy jednotlivců, a volit přitom takové badatelské cesty, jako jsou např. orální historie, regionální mikrohistorie a „dějiny všedního dne“. Výraznou výchovně-vzdělávací roli tu sehrávají pozitivní příklady.... V těchto souvislostech se doporučuje využívat příběhů a osudů lidí z regionu.“⁸⁰

Toto téma se odráží i v dalším projektu *Zámku Slavkov-Austerlitz*, ve *Slavkovském mementu*, které se sice nezabývá jen dějinami 20. století, ale žáci se při něm zamýšlejí nad válkami, popisují příběhy lidí ze svých obcí v době války, popisují boje nejen válečné, ale téma je rozšířeno i o vnitřní lidské boje např. s nemocí, závislostmi apod.

Jedná se o literární a výtvarnou soutěž. První ročník byl uspořádán při příležitosti 200. výročí bitvy u Slavkova a 60. výročí osvobození republiky a ukončení 2. světové války. Vzniku *Slavkovského mementa* předcházelo setkávání autorů literatury faktu, kteří se začali ve Slavkově na zámku scházet na sympoziích od roku 1985. V roce 1990 byl těmito protagonisty založen *Klub autorů literatury faktu*, jenž se stal v roce 1992 kolektivním členem *Obce spisovatelů*. Setkání se konala pravidelně v letech 1985-2001. Z této tradice vzešla v roce 2005 tradice nová, kterou vymyslelo a založilo *Historické muzeum* prostřednictvím svých pracovníků Mgr. J. Omar a Mgr. J. Blažka, a to již zmiňované *Slavkovské memento*, které se dotýká válek, bojů a bitvy u Slavkova. „*Memento neoslavuje ani vzpomínanou bitvu, ani žádnou válku, což už napovídá název. Memento varuje!... Jisté je, že literárním psaním o válkách a jejich útrapách nejhroznější lidskou a životní realitu neodstraníme, avšak můžeme smysluplným konáním zvýšit odpor vůči nim!*“⁸¹

---

⁸⁰ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Doporučení MŠMT k výuce dějin 20. století* [online]. c 2013 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z:

file:///C:/Users/%C5%A0%C3%A1rka/Downloads/Doporučení_dejepis_2013_web.pdf

⁸¹ KUX, J. (ed.) *Sborník: Slavkovské memento 2005 – 2006*. Brno: Onufrius, 2007, s. 8 ISBN 978-80-90-3881-1-6

Tuto soutěž vyhlašuje *Zámek Slavkov-Austerlitz* spolu s *Klubem autorů literatury* faktu a *Čs. obcí legionářskou Brno*. Je určena pro žáky 2. stupně základních škol a žáky středních škol. Dělí se na kategorii literární a výtvarnou. V roce 2014 zpracovávali žáci tato témata:

- Napoleon? !!
- Války – neválky

Pro rok 2015 jsou vyhlášena témata:

- Války – neválky.
Války: Co předchází či předcházelo válkám i „malým ozbrojeným konfliktům“? Je možné jim zabránit? Jak žijí, bojují a umírají vojáci, proč musí trpět civilní obyvatelé, kteří mají tu smůlu, že žijí na „nesprávném“ místě? Válečné konflikty v historii a dnes. Velcí vojevůdci. Jakou knihu o válce jsem četl/a.
Neválky: Větší či menší problémy ve vzájemných vztazích (ve škole, rodině, společnosti). Boj proti společenským nešvarům (drogy, alkoholismus, aj.). Války osobní či vnitřní (boj sám se sebou např. výběr povolání, hubnutí, konec s kouřením apod.)
- 70. výročí konce 2. světové války
Válečný rok 1945. Osvobozování Československa Rudou armádou z východu. Osvobozování spojeneckými vojsky z jihu a západu. Zjištění pravdy o koncentračních táborech.
Regionální dějiny – jak probíhalo osvobození ve vašem městě nebo obci. Vzpomínky pamětníků. Známe jména padlých na památnících a pamětních deskách?

Kromě témat, při kterých se žáci učí si uvědomit hrůzy válek, jsou vyhlášena i témata, která poukazují na sociálně patologické chování, zejména závislosti. Ve svých pracích vyjadřují mladí autoři buď příčinu vzniku závislostí, nebo jejich následků. Ve výtvarné soutěži k tomuto účelu využívají např. foto-příběhy lidí. Ve fotkách se snaží zachytit emoce, které předchází vzniku závislostí např. nešťastnou lásku, špatný prospěch ve škole apod. Hodnotící komise je složená ze spisovatelů *Klubu autorů literatury faktu*, učitelů ZUŠ ve Slavkově a pracovníků *Zámku Slavkov-Austerlitz*. Vyhlášení vítězů probíhá každoročně v Historickém sále zámku za přítomnosti médií, zástupců města Slavkova, Jihomoravského kraje, Vojenské akademie ve Vyškově a Konzulátu Ruské federace.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE

V praktické části práce se budu zabývat výzkumným šetřením a cílem výzkumu. Objasním zde volbu metodologie, sběr dat, postup výzkumného šetření a představím výzkumný vzorek k naplnění empirického šetření. Bude zde rozebrána analýza a interpretace dat, které vedly k naplnění cíle výzkumu.

5.1 Volba metodologie, výzkumného vzorku, nástroj sběru dat

Pro realizaci výzkumu jsem zvolila kvantitativní výzkumnou strategii. Tato výzkumná strategie mi umožnila oslovit a zapojit více respondentů do výzkumného šetření a lépe zodpovědět a vyhodnotit nastavená kritéria výzkumu.

K výběru výzkumného vzorku jsem zvolila účelový výběr. Ten „*je založen pouze na úsudku výzkumníka o tom, co by mělo být pozorováno a o tom, co je možné pozorovat. Při použití účelového výběru musí výzkumník jasně, přesně a otevřeně definovat populaci, kterou jeho vzorek opravdu reprezentuje.*“⁸²

Respondenti, kteří byli pro realizaci výzkumu vybráni a osloveni, jsou žáci sedmých a osmých tříd základní školy. Pro výzkumné šetření jsem zvolila už starší žáky na druhém stupni, ale nikoliv žáky 9. tříd, kteří se zabývají v této době hlavně volbou povolání.

Pro sběr dat jsem zvolila techniku dotazníků. Celkem se do výzkumného šetření zapojilo 50 dotazovaných respondentů.

5.2 Vymezení cíle výzkumu

V teoretické části bakalářské práce byly uvedeny možnosti muzeí při vzdělávání a socializaci jedince. Samotný výzkum a praktická část se zaměřuje na zájem žáků o tyto instituce a jejich návštěvnost v rámci rodiny i školy.

Pro výzkum byl stanoven výzkumný problém:

Jsou muzea chápána a využívána jako nová sociální instituce, která má co nabídnout rodinám i školám?

---

⁸²DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2002, s. 112, ISBN 978-80-246-0139-7

K naplnění cíle výzkumu byly stanoveny čtyři pracovní hypotézy. Stanovení hypotéz jsem provedla na základě vytyčeného výzkumného problému. Při jejich stanovení jsem vycházela ze studia odborné literatury a také z vlastních zkušeností a poznatků. Protože hypotéza je výrokem o pravděpodobnosti existence vztahu mezi dvěma nebo více proměnnými neboli pojmy, snažila jsem se při formulaci hypotéz dodržet pravidla, že hypotézy musí:

- musí být empiricky ověřitelné
- musí vyjadřovat vztah mezi dvěma proměnnými
- jsou vyjádřeny oznamovací větou

Byly stanoveny následující hypotézy:

H1 Žáci navštěvují muzea častěji se školou než ve volném čase s rodinou.

H2 Chlapci dávají přednost návštěvě technického muzea, děvčata preferují návštěvu galerií.

H3 Většina žáků navštívila muzeum už v předškolním věku, menší část až ve školním věku.

H4 Většina žáků upřednostňuje v muzeu dílnu s možností si něco vyrobit před klasickou prohlídkou s průvodcem.

U hypotéz jsem si určila závisle a nezávisle proměnnou. Např. u hypotézy č. 1, jsou nezávisle proměnná žáci. Závisle proměnná je návštěva muzea, jedná se o frekvenci, která je měřitelná. V poslední části hypotézy jsem použila srovnání a to mezi školou a volným časem. Stejným způsobem jsem postupovala i při tvoření ostatních hypotéz.

Pro výzkumné šetření jsem vytvořila nestandardizovaný dotazník. Vytýčila jsem si několik cílů při jeho tvorbě:

Velikost dotazníku by měla být na 1 listu formátu A4 a to oboustranně, ale počet otázek by neměl přesáhnout číslo 10. Dotazníky byly žákům rozdávány ve vyučovacích hodinách a právě proto jsem volila krátký dotazník, aby nezabral dětem moc času a nenarušil tak jejich plánovanou výuku.

Otázky v dotazníku jsem se snažila vytvořit tak, aby byly srozumitelné dětem školního věku a snažila jsem se o logickou strukturu dotazníku. V první otázce jsem položila faktografickou otázku na určení pohlaví. Druhá až pátá otázka má žáka aktivovat, aby

si vybavil v paměti muzeum a jeho návštěvu a byl tak připraven k dalším otázkám, ke kterým je vybavení si této situace, pocitu či dojmu důležité. Šestá až devátá otázka už vyžaduje vyjádření právě toho pocitu, vžití se do situace a na žáka vytváří požadavek uvědomění si a zapsání jeho názoru, jeho osobních potřeb nebo zájmů.

V dotazníku jsem záměrně střídala uzavřené a otevřené otázky. Žák má tak možnost si při uzavřených otázkách „odpočinout“, aby byl připraven k aktivní odpovědi na otázku otevřenou.

Před rozdáním dotazníků jsem provedla pilotní průzkum, abych odhalila případné chyby ve formulaci otázek. Průzkumu se zúčastnilo deset žáků v požadované věkové kategorii. Při průzkumu jsem zjistila, že nelze v dotazníku použít otázku (přesněji řečeno položku): Napiš název muzea, které se ti z těch co jsi navštívil/a líbilo nejvíc. Zjistila jsem, že na tuto otázku nejsou žáci dostatečně připraveni odpovědět, jen v jednom případě se objevil název muzea. Ve zbývajících odpovědích bylo obsaženo, čeho se muzeum týkalo (např. pravěku, mučicích nástrojů, neandrtálců apod.), ale nebyl uveden název muzea. Z toho usuzuji, že si děti sice pamatují, co při návštěvě viděly, ale není pro ně podstatná informace, kde to bylo. Proto jsem tuto otázku po pilotním průzkumu vynechala, odpověď na ni by neměla požadovanou vypovídající hodnotu.

Po předešlé domluvě bylo na Základní škole v Pozořicích rozdáno mezi žáky padesát dotazníků, které vyplňovali za přítomnosti pedagoga. Návratnost dotazníků byla 100%. Čtyři dotazníky jsem musela vyřadit. Tři nebyly vyplněné celé a čtvrtý vyplňoval žák-vtipálek, který hned u první otázky, kde měl ve čtverečku zakřížkovat, zda je děvče nebo chlapec, neváhal dotvořit čtvereček vlastní a připsat třetí variantu, že je hermafrodit. Dále na otázku, který předmět by si vybral pro výuku v muzeu, odpověděl: muzeum Harry Pottera apod.

Zbývajících správně vyplněných 46 dotazníků jsem vyhodnocovala ručně a pomocí aplikace Microsoft Excel, která umožňuje provádět potřebné výpočty a analyzovat zadané informace pomocí tabulek a grafů. Dotazníky jsem očíslovala, v Excelu vytvořila tabulku a ručně do ní zapisovala jednotlivé odpovědi z každého dotazníku. Tato práce byla sice časově náročnější, ale velmi mně usnadnila následující práci s daty.

6 ANALÝZA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Tato část popisuje zpracované odpovědi z dotazníkového šetření. Budou zde rozklíčovány jednotlivé otázky obsažené v dotazníku.

Vyhodnocení jednotlivých odpovědí je zaznamenáno v jednoduché tabulce.

6.1 Interpretace získaných dat

Tabulka č. 1. Otázka č. 1: Složení výzkumného souboru z hlediska pohlaví

	počet	%
chlapci	25	54,35%
dívky	21	45,65%

Otázka č. 1 byla do výzkumného šetření zahrnuta pro možnost zjištění různých zaměření žáků podle pohlaví.

Tabulka č. 2. Otázka č. 2: V kolika letech jsi poprvé navštívil/a muzeum?

	počet	%
4 roky	5	10,9%
5 let	7	15,2%
6 let	5	10,9%
7 let	3	6,5%
8 let	7	15,2%
9 let	6	13%
10 let	8	17,4%
11 let	5	10,9%

Otázka č. 2 byla záměrně položena na začátku, aby si žák podvědomě uvědomil celou svou historii návštěv muzea, a zároveň vyhodnocuje věkovou kategorii první návštěvy. Snažila

jsem se zjistit, zda jsou děti vedeny k návštěvě muzeí už od malička v rodině nebo muzeum navštívily až se školou.

Tabulka č. 3. Otázka č. 3: **Kterému muzeu dáváš přednost?**

	počet	%
vlastivědné muzeum	6	13%
historické muzeum	10	21,7%
technické muzeum	13	28,3%
přírodovědné muzeum	8	17,3%
umělecké – galerie	9	19,7%

Otázka č. 3 slouží k uvědomění si, jaké existují druhy muzeí, a vyhodnocuje vymezení zájmů žáka.

Tabulka č. 4. Otázka č. 4: **Kolikrát za rok navštívíš muzeum se školou?**

	počet	%
1x	32	69,6%
2x – 3x	3	6,5%
4x a více	0	0%

Otázka č. 4 vyhodnocuje frekvenci návštěv se školou. Pro své šetření jsem si vybrala školu, která se nachází 19 km od Brna, 28 km od Vyškova, 11 km od Slavkova u Brna, 21 km od Bučovic a 8 km od Šlapanic. Ve všech těchto městech se nachází muzea. Žáci, kteří školu navštěvují, jsou z přilehlých vesnic školy. Lze tedy předpokládat, že překážkou návštěvy muzea není vzdálenost. I přesto na otázku, kolikrát za rok navštíví žák muzeum, ať už se školou nebo rodinou (tabulky č. 4 a 5), nebyla ani jednou zaškrtnuta odpověď 4x a více.

Tabulka č. 5. Otázka č. 5: Kolikrát za rok navštívíš muzeum ve volném čase s rodinou nebo přáteli?

	počet	%
1x	17	37%
2x – 3x	11	23,9%
4x a více	0	0%
vůbec	18	39,1%

Otázka č. 5 vyhodnocuje frekvenci návštěv ve volném čase s rodinou či přáteli. Při četnosti návštěv může rozhodovat i cena vstupného, pro některé rodiny může být navštěvování těchto institucí finančně náročné.

Tabulka č. 6. Otázka č. 6: Líbilo by se ti, kdyby byla občas výuka některých předmětů v muzeu?

	počet	%
ano	28	60,9%
ne	1	2,1%
možná	17	37%

Otázka č. 6 zjišťuje, zda je či není pro žáky jiná forma výuky zajímavá. Podle získaných dat, by se žákům školní výuka v muzeu líbila.

Tabulka č. 7. Otázka č. 7: Kdybys měl/a možnost vybrat předmět pro výuku v muzeu, který by to byl?

	počet	%
dějepis	24	52,2%
fyzika	9	19,7%
chemie	1	2,1%
výtvarná výchova	4	8,7%
přírodopis	7	15,2%
zeměpis	1	2,1%

Otázka č. 7 vymezuje předmět, který je pro tuto jinou formu výuky z pohledu žáka nejzajímavější.

Tabulka č. 8. Otázka č. 8: Co tě v muzeu baví nejvíce?

	počet	%
prohlídka bez průvodce	16	34,9%
prohlídka s průvodcem	7	15,2%
přednáška s diskuzí	0	0%
dílna	18	39,1%
digitální projekce	4	8,7%
nic z toho	1	2,1%

Otázka č. 8 vyhodnocuje nejoblíbenější formu programu v muzeu. Je patrné, že žáky baví, když si mohou něco vyrobit sami nebo popř. věci odzkoušet. Zdá se tedy, že Komenského – Škola hrou, je stále aktuální. Překvapil mě, poměrně malý zájem o digitální projekce v muzeu. Při zamýšlení se nad tímto zjištěním, by mohla být jednou z možných příčin

skutečnost, že v dnešní přetechnizované době, pro generaci, která už vyrostla na počítačích, neznamená digitální projekce neočekávaný zážitek.

Tabulka č. 9. Otázka č. 9: Použil/a jsi někdy ve škole informace získané v muzeu?

	počet	%
ano	16	34,9%
ne	12	26,0%
nevím	18	39,1%

Otázka č. 9 zjišťuje praktické využití získaných poznatků. Nejčastější odpověď na tuto otázku je: nevím. Tato odpověď může být způsobena malou četností návštěv v muzeu čili i malým procentem získaných informací, které by mohli žáci dále nějak rozvíjet a zpracovávat.

6.2 Ověření platnosti hypotéz

H1 Žáci častěji navštěvují muzea častěji se školou než ve volném čase s rodinou.

K této hypotéze se váží otázky č. 4 a 5. Z analýzy odpovědí respondentů dotazníkového šetření je patrné, že žáci chodí do muzea častěji s rodinou (2x – 3x). **Hypotéza H1 je falzifikována.**

Graf č. 1 Návštěva muzea

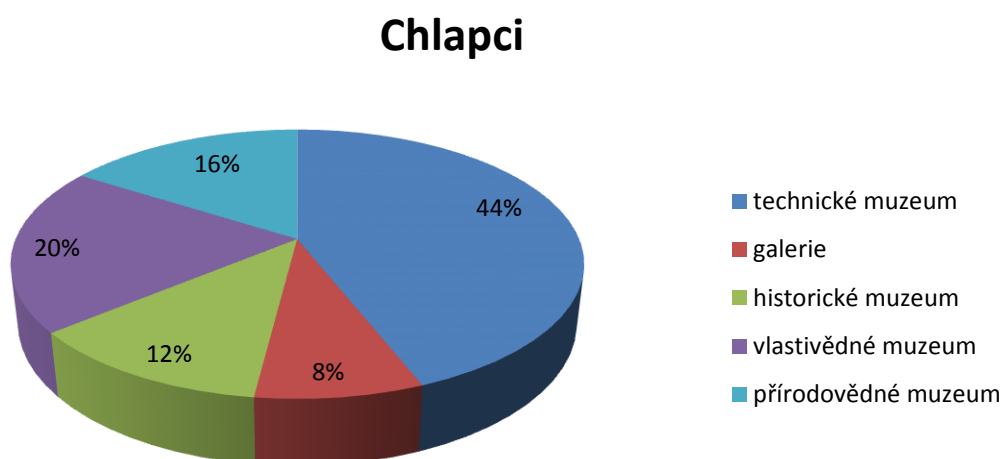
H2 Chlapci dávají přednost návštěvě technického muzea, děvčata upřednostňují návštěvu galerií.

K vyhodnocení této hypotézy byly určeny otázky č. 1 a 3. Domněnka, že chlapci dávají přednost návštěvě technického muzea a děvčata upřednostňují návštěvu galerií, se potvrdila. **Hypotéza H2 byla verifikována.** Zajímavé bylo zjištění, že sice u děvčat oproti chlapcům převládá galerie, ale úplně stejné procento jako galerie mělo u děvčat i historické muzeum. Je tedy na stejné úrovni s galerií. U chlapců technické muzeum převládá jednoznačně.

Tabulka č. 10 Vyhodnocení druhé hypotézy (chlapci)

chlapci	počet	%
technické muzeum	11	44%
galerie	2	8%
ostatní muzea	12	48%

Graf č. 2 Vyhodnocení druhé hypotézy (chlapci)

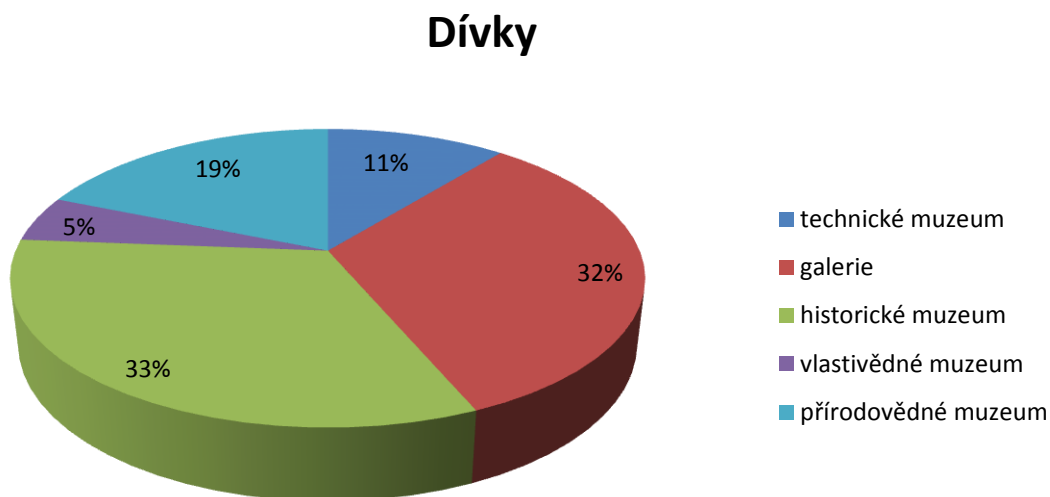

Tabulka č. 11 Vyhodnocení druhé hypotézy (dívky)

dívky	počet	%
technické muzeum	2	9,5%
galerie	7	33,3%
ostatní muzea	12	57,2%

Graf č. 3 Vyhodnocení druhé hypotézy (dívky)

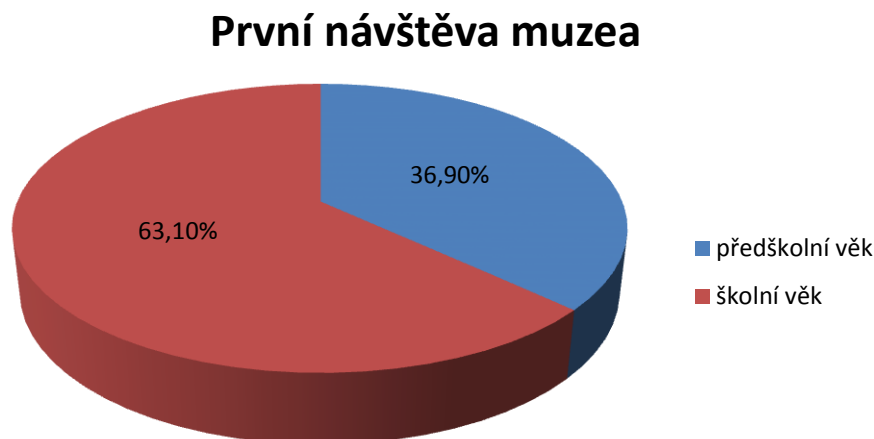
H3 Většina žáků navštívila muzeum už v předškolním věku, menší část až ve školním věku.

Při ověřování platnosti této hypotézy jsem rozdělila žáky do dvou skupin, na předškolní a školní věk. Do předškolního věku jsem započítala všechny odpovědi, které uváděly roky 4 až 6 včetně, do skupiny školního věku roky od 7 do 11, což byl nejvyšší zapsaný věk pro první návštěvu muzea. K této hypotéze se váže otázka č. 2. Moje domněnka, že většina dětí navštívila muzeum už v předškolním věku, se nepotvrdila. **Hypotéza H3 byla falzifikována.**

Tabulka č. 12 Vyhodnocení třetí hypotézy

	počet	%
předškolní věk	17	36,9%
školní věk	29	63,1%

Graf č. 4 První návštěva muzea

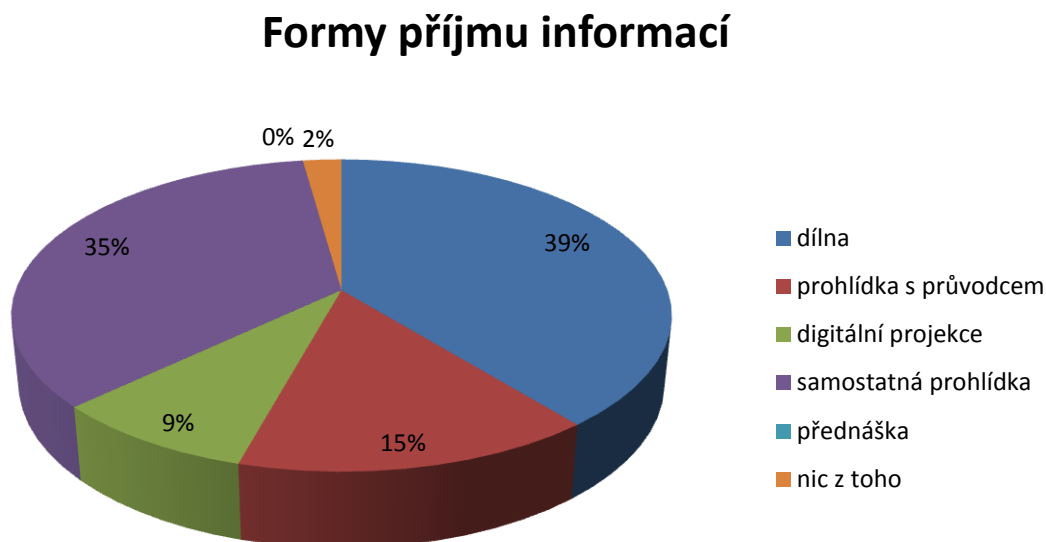
H4 Většina žáků upřednostňuje v muzeu dílnu s možností si něco vyrobit před klasickou prohlídkou s průvodcem.

Tento předpoklad se potvrdil. **Hypotéza H4 byla verifikována.** Po vyhodnocení jednotlivých možností, je zajímavé zjištění malého zájmu o digitální projekce v muzeu.

Tabulka č. 13

	počet	%
dílna	18	39,1%
prohlídka s průvodcem	7	15,2%
ostatní	21	45,7%

Graf č. 5. Formy příjmu informací

6.3 Shrnutí výzkumného šetření, diskuse

Praktická část práce, která se věnovala, **zjištění zda jsou muzea chápána a využívána jako nová sociální instituce, která má co nabídnout školám i rodinám**, byla interpretována formou přehledného zpracování získaných dat z dotazníkového šetření.

Respondenti, kteří odpovídali na otázky v dotazníku, některé mé hypotézy potvrdili, jiné vyvrátili. Z šetření vyplynulo, že muzea jsou navštěvována, ale ne často. Samozřejmě v četnosti návštěvnosti muzeí mohou sehrávat roli i okolnosti spojené s touto návštěvou. Může to být finanční náročnost, v případě škol i časová náročnost. Ne každá škola má muzeum v blízkosti, přesuny do těchto institucí mohou potom představovat narušení celého plánu výuky.

Žáci o výuku v těchto institucích jeví zájem, nejvíce je pro ně atraktivní forma dílny s možností si něco vyrobit, či odzkoušet. Z předmětů by uvítali nejraději výuku dějepisu v muzeu. K návštěvě muzeí, jsou podle získaných dat, děti více vedeni školou než v útlém dětství v rodině.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala muzeím a možnosti jejich využívání při edukaci i využití v rámci volnočasových aktivit, které jsou jednou z možností primární prevence sociálně deviantního chování jedince, tedy prevence společensky nežádoucích jevů. Teoretická část představila historický vývoj muzeí, možnosti jejich využití dnes a jejich společenskou úlohu.

Praktická část práce se zabývala výzkumným šetřením, které bylo provedeno v souladu s poznatky teoretické části práce.

Cílem této práce bylo ověřit, zda jsou muzea chápána a využívána jako nová sociální instituce, která má co nabídnout školám i rodinám. K empirickému šetření a naplnění cíle výzkumu byla zvolena kvantitativní výzkumná strategie.

Samotné výzkumné šetření bylo provedeno u žáků 2. stupně základní školy. Z tohoto šetření vyplynulo, že je zájem ze strany žáků o tyto instituce, a to i v rámci školní výuky. Z dalších dílčích částí je však patrné, že návštěvnost v muzeích není vysoká, ani se školou ani s rodinou. Proto v závěru mé práce docházím ke zjištění, že zatím muzea nejsou ještě dostatečně využívána a chápána jako nová sociální instituce. Samozřejmě závěr mé bakalářské práce nelze zobecňovat, protože bylo provedeno šetření malého rozsahu.

Z hlediska sociální pedagogiky je cílem mé práce poukázat na možnost, jak mohou muzea významně přispívat ke sféře vztahů „lidé – výsledky lidské aktivity (kultura)“, jejíž těžiště je v uspokojování i kultivaci lidských materiálních a duchovních potřeb a jak již bylo zmíněno, také k primární prevenci společensky nežádoucích jevů i správného psychického vývoje jedince, uskutečňovaného procesem socializace a vzdělávání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BENEŠ, Josef. *Kulturně výchovná činnost muzeí*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, ISBN 17-135-81.
- [2] JAGOŠOVÁ, Lucie, Vladimír JŮVA a Lenka MRÁZOVÁ KRAJÍČKOVÁ. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, ISBN 978-80-7315-207-9.
- [3] Jiné zdroje: Zámek Slavkov-Austerlitz. *Průvodcovské texty*.
- [4] JŮVA, Vladimír. *Dětské muzeum*. Brno: Paido, 2004, ISBN 80-7315-090-5.
- [5] JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007, ISBN 978-80-7315-151-5.
- [6] JŮVA, Vladimír. *Vývoj německé muzeopedagogiky*. Brno: Paido, 1994, ISBN 80-901737-2-1.
- [7] JŮZL, Miloslav. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, ISBN 978-80-87182-02-4.
- [8] KOMENSKÝ, Jan Amos. *Velká didaktika*. In: *Vybrané spisy Jana Amose Komenského*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958, ISBN 74-9-01
- [9] KUX, J. (ed.) Sborník: Slavkovské memento 2005 – 2006. Brno: Onufrius, 2007, ISBN 978-80-90-3881-1-6
- [10] Metodický portál RVP. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. c 2013 [cit. 2015-04-08]
Dostupnéz:file:///C:/Users/%C5%A0%C3%A1rka/Downloads/Priloha2_Upraven%C3%BD_RVPZV_se%20zapracovan%C3%BDmi%20zm%C4%9Bnami_290313.pdf

- [11] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Doporučení MŠMT k výuce dějin 20. století* [online]. c 2013 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z:
file:///C:/Users/%C5%A0%C3%A1rka/Downloads/Doporuceni_dejepis_2013_web.pdf
- [12] Moravské zemské muzeum. *Dětské muzeum* [online]. c 2011- 2015 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.mzm.cz/detske-muzeum/>
- [13] Muzeum Jana Amose Komenského. *Památník a muzeum J. A. Komenského v Naardenu* [online]. c 2015 [cit. 2015-3-11]. Dostupné z:
<http://www.mjakub.cz/?idm=6>
- [14] Národní muzeum. *Dotkni se 20. století!* [online]. c 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:
file:///C:/Users/%C5%A0%C3%A1rka/Downloads/Doporuceni_dejepis_2013_web.pdf
- [15] NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě
- [16] POLÁKOVÁ, Zdeňka. *Inspiration muzejní pedagogiky 1*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2010, ISBN 978-80-7028-361-5.
- [17] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, s.r.o, 2013, ISBN 978-80-262-0403-9
- [18] RÁJA, Martin. *Napoleonská militaria historického muzea ve Slavkově u Brna*. Brno, 2001. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie.
- [19] SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN 978-80-247-1821-7.
- [20] Slavkov. *Přehled usnesení z 89. řádné schůze rady města Slavkov u Brna* [online]. c 2014 [2015-02-10]. Dostupné z:
http://www.slavkov.cz/images/files/rada/2014/Usnesen%C3%AD_89.RM_10.9.2014.pdf

- [21] Slavkov. *Přehled usnesení ze 7. mimořádné schůze rady města Slavkov u Brna*[online]. c 2015 [cit.2015-04-12].Dostupné z:
http://www.slavkov.cz/images/files/rada/2015/Usnesen%C3%AD_7._MRM_4.3.2015.pdf
- [22] ŠVEC, Štefan. Komenského ponětí didaktiky. *Pedagogická revue*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatelství, 1992, roč. 44, č.1,
- [23] TAUBER, Jan a Věra TAUBEROVÁ. *Komenského škola hrou znovu oživená*. Praha: Univerzita Karlova. Státní pedagogické nakladatelství, 1977, ISBN 17-249-77.
- [24] USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 22. ledna 2003 č. 87 Koncepti účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003 – 2008 (konceptce rozvoje muzejnictví)
- [25] VÍZDAL, František. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010
- [26] Vyškovský deník. *Slavkovský zámek povede žena. Oubělická zaujala jazyky i znalostí dotací* [online]. c 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z:
http://vyskovsky.denik.cz/zpravy_region/slavkovsky-zamek-povede-zena-oubelicka-zaujala-jazyky-i-znalosti-dotaci-20150309.html
- [27] Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura. *JUDr. Václav Kounic a jeho doba* [online]. c 2008 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z:
<http://www.phil.muni.cz/dsebrno/konference/?s=kounic>
- [28] Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [29] Zámek Slavkov-Austerlitz. *Historické muzeum*[online]. c 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.zamek-slavkov.cz/cz/odkazy/historicke-muzeum/>

- [30] ZICHOVÁ, Vladimíra. *Spolupráce muzeí a škol. Zátěž nebo přínos?* Brno, 2007.
Škola muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP   Rámcový vzdělávací program

MŠMT   Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek č. 1 Dětské muzeum v poli vědních disciplín</i>	18
<i>Obrázek č. 2 Muzejní pedagogika v poli vybraných pedagogických disciplín</i>	19

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka č. 1: Složení výzkumného souboru z hlediska pohlaví</i>	42
<i>Tabulka č. 2: V kolika letech jsi poprvé navštívil/a muzeum?</i>	42
<i>Tabulka č. 3: Kterému muzeu dáváš přednost?</i>	43
<i>Tabulka č. 4: Kolikrát za rok navštívíš muzeum se školou?</i>	43
<i>Tabulka č. 5: Kolikrát za rok navštívíš muzeum ve volném čase s rodinou nebo přáteli?</i>	44
<i>Tabulka č. 6: Líbilo by se ti, kdyby byla občas výuka některých předmětů v muzeu?</i>	44
<i>Tabulka č. 7: Kdybys měl/a možnost vybrat předmět pro výuku v muzeu, který by to byl?</i>	45
<i>Tabulka č. 8: Co tě v muzeu baví nejvíce?</i>	45
<i>Tabulka č. 9: Použil/a jsi někdy ve škole informace získané v muzeu?</i>	46
<i>Tabulka č. 10: Vyhodnocení druhé hypotézy (chlapci)</i>	48
<i>Tabulka č. 11: Vyhodnocení druhé hypotézy (dívky)</i>	48
<i>Tabulka č. 12: Vyhodnocení třetí hypotézy</i>	49
<i>Tabulka č. 13: Vyhodnocení čtvrté hypotézy</i>	50

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf č. 1: Návštěva muzea</i>	47
<i>Graf č. 2: Vyhodnocení druhé hypotézy (chlapci)</i>	48
<i>Graf č. 3: Vyhodnocení druhé hypotézy (chlapci)</i>	49
<i>Graf č. 4: První návštěva muzea</i>	50
<i>Graf č. 5: Formy příjmu informací</i>	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Vzor dotazníku

PŘÍLOHA P I: VZOR DOTAZNÍKU

Tento dotazník slouží pro výzkumné šetření v rámci bakalářské práce.

Odpovědi označ křížkem

1. Jsem:

chlapec

děvče

2. V kolika letech jsi poprvé navštívil(a) muzeum?

.....

3. Kterému muzeu dáváš přednost?

vlastivědnému

historickému

technickému

přírodovědnému

uměleckému-galerii

4. Kolikrát za rok navštívíš muzeum se školou?

1x

2x až 3x

4x a více

vůbec muzeum se školou nenavštěvujeme

5. Kolikrát za rok navštívíš muzeum ve volném čase s rodinou nebo přáteli?

- 1x
- 2x až 3x
- 4x a více
- vůbec nenavštěvujeme muzea

6. Líbilo by se ti, kdyby byla občas výuka některých předmětů v muzeu?

- ano
- ne
- možná

7. Kdybys měl(a) možnost vybrat předmět pro výuku v muzeu, který by to byl?

.....
.....

8. Co tě v muzeu baví nejvíce:

- samostatná prohlídka exponátů bez průvodce
- prohlídka s výkladem průvodce
- přednáška s možností diskuze
- dílna s možností si zkusit něco vyrobit nebo popř. vyzkoušet jak některé věci fungují
- dotykové displeje s možností puštění digitálních projekcí
- nic z toho mě nebaví

9. Použil(a) jsi někdy ve škole informace získané v muzeu?

- ano
- ne
- nevím